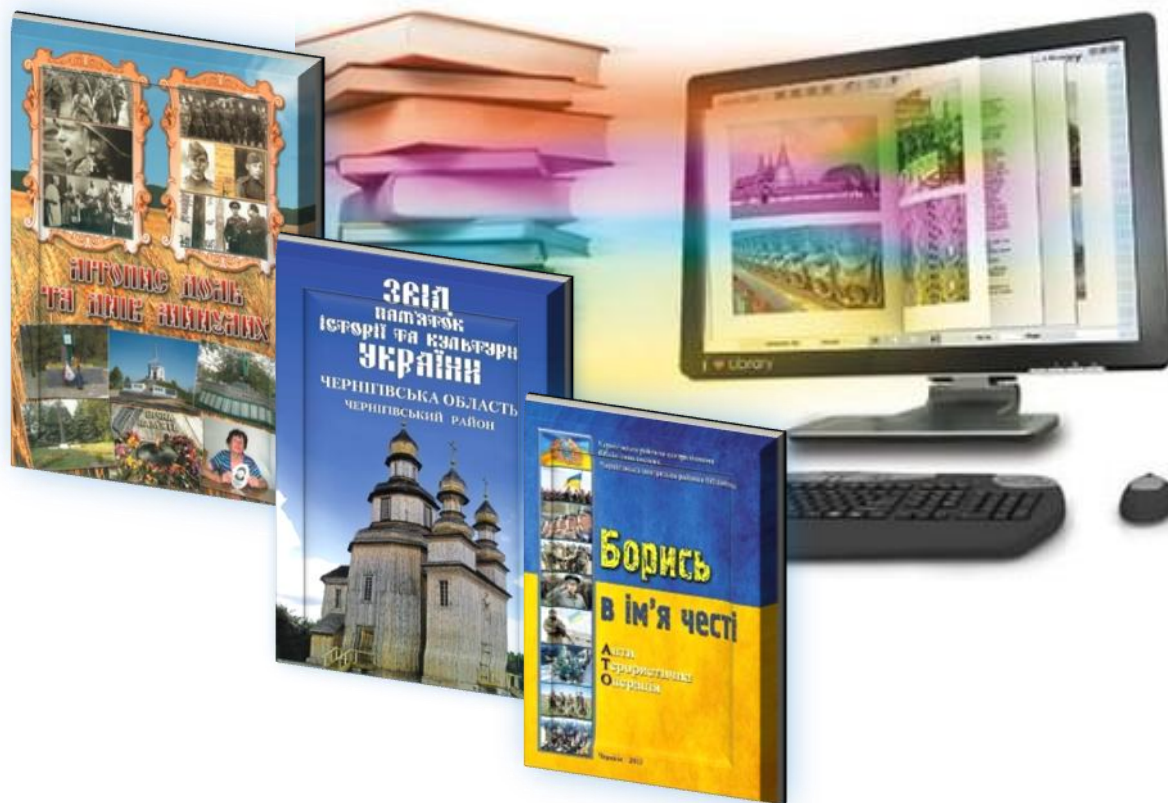

**Чернігівська районна централізована бібліотечна система
Чернігівська центральна районна бібліотека**

**ПО ЖИТТЮ -
ІЗ КНИГОЮ**

Бібліотечний дайджест

м. Чернігів - 2015

***Чернігівська районна централізована бібліотечна система
Чернігівська центральна районна бібліотека***

**По життю -
із книгою**

Бібліотечний дайджест

м. Чернігів - 2015

ББК 78.3

П 41

По життю – із книгою: бібліотечний дайджест / Черніг. районна централізована бібліотечна система; Черніг. центральна районна бібліотека ; ред. М.В. Городня. – Чернігів., 2015. – 55 с. : фот.

На прикладах описаних заходів видання висвітлює деякі аспекти діяльності закладів Чернігівської районної централізованої бібліотечної системи та основні напрямки їх роботи у 2015 році.

Укладено за матеріалами закладів Чернігівської районної централізованої бібліотечної системи.

Відповідальний за випуск:

О.В. Кирюша, в.о. директора Чернігівської районної централізованої бібліотечної системи

Редактор:

М.В. Городня, провідний методист ЦБС

Комп'ютерний набір

М.В. Городня, провідний методист ЦБС

м. Чернігів, 2015 р.
вул. Шевченка, 183

тел.: 95 20 52

mail: chernigiv.cbs@ukr.net

Стратегія розвитку бібліотечної справи відзначає, що «сталій розвиток демократичного громадянського суспільства, дотримання прав і свобод людини неможливі без сучасних бібліотек, які мають потужний потенціал для консолідації суспільства і спрямування його на дотримання європейських цінностей, інтеграцію України у європейське співтовариство, для підвищення якості життя, рівного доступу до інформації, знань і культурного надбання».

Бібліотеки Чернігівської районної ЦБС є базовим елементом культурної, просвітницької, інформаційної інфраструктури району. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури населення, його національно-патріотичного, правового, екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння національної історії і культури, сприяють розбудові читаючої та мислячої нації.

Організуюючи свою роботу, бібліотеки ЦБС приділяють основну увагу на пріоритети діяльності, обґрунтовані у «Концепції якісних змін бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України (до 2025 року)» та Указу Президента України «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді». а саме:

- розвиток читання та підвищення його соціальної ролі через систему соціального партнерства;
- формування інформаційної і технологічної грамотності, що сприятиме підвищенню якості життя окремої особи і громади, а також сталому розвитку суспільства в цілому;
- збереження українського культурного надбання в бібліотечних ресурсах;
- забезпечення свого професійного розвитку та підвищення кваліфікації, яке передбачає актуалізацію системи знань, вмінь і навичок;

Заклади ЦБС сприяють підтримці державних та регіональних програм, спрямованих на поліпшення соціокультурного клімату в населених пунктах Чернігівського району. Продовжуючи розпочату в цьому напрямку роботу, центральна районна бібліотека вважає за потрібне:

- привернути увагу громадських та владних структур до читання як важливого фактора збереження і розвитку національної культури, підтримки авторитету читаючої людини, посилення мотивації до читання, виховання поваги до книги і включення читання у структуру пріоритетних культурних потреб населення;

- покращити імідж сільських бібліотек як інститутів з популяризації читання; підвищити рівень інформаційної культури;
- активізувати заходи, які б сприяли розвитку читання, самоосвіти, поінформованості, змістовного та приємного проведення вільного часу; сприяти розкриттю інноваційних ідей і впровадженню нових форм бібліотечного обслуговування;
- активно відновлювати рекомендаційну бібліографію.

Мережа закладів ЦБС. Система кадрів

Діяльність централізованої бібліотечної системи забезпечують 54 заклади: центральна районна бібліотека, центральна бібліотека для дітей (Михайло-Коцюбинське), дві міські (Олишівка, Седнів), 50 сільських бібліотек-філій. ЦБС координує роботу 17 клубів-бібліотек.

7 бібліотек-філій ЦБС є опорними і являються базою для проведення масових заходів, організації навчання, обміну досвідом. Це – центральна районна бібліотека та центральна бібліотека для дітей, Олишівська та Седнівська селищні бібліотеки, Новоселівська, Іванівська, Ладинська сільські бібліотеки-філії.

В бібліотеках району працює 64 творчих працівників, з них повний робочий день працюють 39 працівників, неповний – 25. Забезпеченість фахівцями становить 51 %.

Матеріально-технічна база ЦБС

Слід зазначити, що матеріально-технічна база бібліотечної системи району бажає бути значно кращою. Дві бібліотеки – Анисівська та Роїщенська – знаходяться в критичному стані, 23 філій потребують капітальних та поточних ремонтів (Андріївська, Брусилівська, Ведильцівська, Кархівська, Ковпитська, Кувечицька, Левковицька, Малинівська, Мньовська, Мохнатинська, Пісківська, Пакульська, Петрушинська, Повидівська, Роїщенська, Рудківська, Серединська, Шестовицька сільські, Олишівська та Седнівська селищні бібліотеки).

8 бібліотек знаходяться в окремих приміщеннях, опалюється з них 6, у клубах, будинках культури – 28, з них опалюється – 8, в школах – 12 (опалюється 9), в інших установах – 5 (опалюється 3).

Протягом багатьох років в закладах не оновлювалися меблі, технічних засобів вкрай не вистачає для повноцінного надання сучасних послуг населенню, коштів для обслуговування електронно-розмножувальної техніки виділяється недостатньо. Не в достатньому обсязі забезпечена ЦБС канцелярськими засобами та бібтехнікою, яка, як правило, придбається за рахунок працівника. Не має централізована бібліотечна система і автотранспорту. Виїздити до сільських філій з метою надання методичної та практичної

допомоги працівники ЦРБ здійснюють за власні кошти, адже фінансування в цьому напрямку обмежене. Не оплачуються витрати на відрядження і сільським закладам.

На сьогодні в одній з найбільших в області ЦБС із 54 закладів комп'ютеризовано лише 6 сільських бібліотечних закладів, центральна районна бібліотека, відділ обслуговування центральної бібліотеки та районна дитяча бібліотека. На кінець року кількість комп'ютерів налічувало 13 одиниць, принтерів – 4 одиниці, багатофункціональних пристроїв – 2 та 1 сканер. За сучасних вимог до організації бібліотечної роботи це мізерна кількість.

Формування і використання бібліотечного фонду ЦБС

Ефективність роботи кожної бібліотеки залежить від стану її бібліотечного фонду. На сьогодні бібліотечний фонд району становить 603,4 тис. прим. друківаних видань, електронних та аудіоматеріалів. Як порівняння:

Рік	Надходження друкованих, електронних, аудіоматеріалів	Сума надходжень
2013	6,9 тис. прим.	167,1 тис. грн.
2014	2,9 тис. прим.	212,2 тис. грн.
2015	3,2 тис. прим.	73,4 тис. грн.

Забезпеченість користувачів документами – 21,8 прим. на одного користувача, обертаність фонду – 0,9.

З метою збереження і примноження бібліотечних фондів в районі продовжують діяти акції «Збережемо бібліотеку для читача» та «Подаруй бібліотеці книгу», які збирають чимало благодійників.

Протягом року Чернігівська районна ЦБС отримала цікаві видання від обласної бібліотеки імені В. Короленко. Біля 500 примірників поповнили полиці книгозбірень в період дії всеукраїнської акції «100 000 книжок для сільських бібліотек». Надійшли і подарунки – понад 250 книжок – від читачів та від Чернігівського обласного осередку Всеукраїнської молодіжної організації «Молодь Демократичного Альянсу».

Виконання планових показників закладами ЦБС у 2015 році:

Всього користувачів		Відвідування		Кількість книговидач		Охоплення читанням населення району
Прогнозовано на рік	Виконано	Прогнозовано на рік	Викон.	Прогнозовано на рік	Виконано	
						52,2 тис. жителів в районі

28,0 тис. користувачів	27,7 тис. користувачів 99 %	112,0 тис.	132,6 тис.	560,0 тис. примірників	553,8 тис. примірників	53 %
---------------------------	-----------------------------------	------------	---------------	---------------------------	---------------------------	------

Організація діяльності ЦБС

Бібліотека здійснює свою діяльність на основі і згідно з діючим Законодавством України і є історико-культурною, інформаційною, освітньою, просвітницькою установою, яка має організований фонд документів і надає їх для тимчасового використання жителям району. Координуючи свою роботу з органами місцевого самоврядування, активами сільських громад, суспільними організаціями на селі, заклади централізованої бібліотечної системи сприяють виконанню регіональних програм. Дієвими і популярними є довідкові столи, куточки читача «Наша інформація» та «Діяльність державних органів влади, органів місцевого самоврядування». Для відвідувачів тут завжди є можливість скористатися найсвіжішою інформацією періодичних видань та матеріалів місцевих громад: рішень, розпоряджень, постанов. Саме місцеві інформаційні матеріали користуються найбільшою популярністю серед населення.

Серед методів нашої роботи вагоме місце займає створення можливостей приблизити бібліотеку до своїх односельців. З цією метою організуються бібліотечні акції – «Подаруй книгу дитині Донбасу», «Бібліотека – воїнові України», «Добром зігрите серце» (для людей з особливими потребами), «Поруч з тобою – ветеран» (для ветеранів війни), «Окрилені хліборобською долею» (для ветеранів праці), інші. Традиційно працівники бібліотек відвідують таких своїх односельців вдома, доставляють друковані видання, запрошують до зустрічей. Опікуються бібліотекарі і своїми довгожителями. Зібрані спогади, їх впорядкування, публікації про життєві дороги – викликають неабиякий інтерес у односельців. Набутий досвід утвердив нас у переконанні, що перевагу в обслуговуванні людей особливих категорій слід надавати індивідуальній та соціальній бібліотечній роботі.

Як дієва форма діалогу бібліотеки і громади є організація круглих столів, громадських обговорень, практичних конференцій, презентацій, соціологічних досліджень.

Наші соціологічні дослідження

У березні нинішнього року ЦБС включилася у Всеукраїнське соціологічне дослідження «Ставлення молоді до участі у волонтерській діяльності», яке мало за мету виявлення рівня поінформованості молодих людей сільської місцевості про волонтерський рух та мотивованість участі у ньому.

Бібліотекарі, які організували в своїх громадах опитування «Чи потрібна в селі бібліотека?», дійшли висновку, що інформаційні потреби населення зростають, а стан

можливостей бібліотеки бажає набагато кращого та лише частково може задовольняти потреби в інформації сучасного користувача. А найголовніше – громада не втратила інтересу до бібліотеки та бажає мати в своєму селі сучасного супутника свого дозвілля та навчання.

Організація обслуговування населення. Популяризація різних галузей знань

«З Україною в серці». Комплекс заходів

З метою посилення духовно-патріотичної складової бібліотечної роботи, вшанування героїв, які стали на захист України, її соборності і територіальної цілісності, сприяння вихованню у суспільстві патріотизму і готовності відстоювати національні інтереси своєї держави, заклади централізованої бібліотечної системи організують комплекс заходів, спрямованих на об'єднання громади навколо книгозбірень. Цього року заклади централізованої бібліотечної системи включилися у загальнорайонну патріотичну акцію «З Україною в серці».

Тільки єдність, а не протистояння торують шлях до міцної, демократичної, шанованої світом незалежної держави. 22 січня по всій території району відбулася низка заходів щодо відзначення важливої державної дати – Дня Соборності України.

Ідею державності та соборності було обґрунтовано і на виїзній виставці центральної бібліотеки району під час роботи шостої сесії вісімнадцятого скликання районної ради. Відвідувачі виставки «Щоб гордо серед всіх народів могла стояти Україна» мали змогу ознайомитися з творчістю діячів національного відродження, виданнями всесвітньовідомих патріотів України.

«Соборна моя Україна» – на годину історичної пам'яті під такою назвою запросила громаду села Старобілоуська сільська бібліотека (23.01.2015). В приміщенні місцевої школи розгорнула свою роботу книжково-ілюстративна виставка «Україна – єдина держава», присвячена як історичним так і сучасним сторінкам боротьби народу за соборну і вільну українську державу. Одним з лейтмотивів літературного огляду стала розповідь про полум'яних патріотів України, серед яких – ім'я відомого українського поета Василя Симоненка, 80-річчя з дня народження

котрого ми нинішнього року вшановуємо. Історико-літературні читання «День злуки зі сльозами на очах», присвячені Дню Соборності України, відбулися в Кувечицькій сільській бібліотеці.

Конституція увійшла в суспільне життя нашого народу як головний оберіг державності, демократії, як гарант незалежності і соборності України. Саме на цьому наголосила в переддень Дня Конституції України година державної дати **«З Україною в серці»**, присвячена дев'ятнадцятій річниці Основного Закону. Бібліотекарі відділу обслуговування Інна Шовкун та Олена Сердюк розповіли про розвиток закону та права від найдавніших часів до сучасності. Розчулили присутніх українські пісні у виконанні аматорського хорового колективу «Джерело», поетичне декламування Анни та Дарини Шовкун.

«Предтеча незалежності України». Декларація про державний суверенітет України, ухвалена чверть століття тому, – історичний документ, що став передумовою Акта проголошення незалежності України.

15 – 16 липня ц.р. в закладах ЦБС відбулися заходи, спрямовані на популяризацію матеріалів, присвячених 25-й річниці Декларації про державний суверенітет України. Бібліотеки розгорнули роботу довідкових столів, столів запитань і відповідей, комплексних літературно-документальних виставок на тему «Україна суверенна», «Незалежна держава: шлях тернистий і звитяжний». На сторінках представлених видань організатори виставок підкреслили важливість цього історичного документа, який проголошує суверенітет України як «верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади республіки в межах її території, незалежність і рівноправність у зовнішніх відносинах», «є самостійною у вирішенні будь-яких питань свого державного життя».

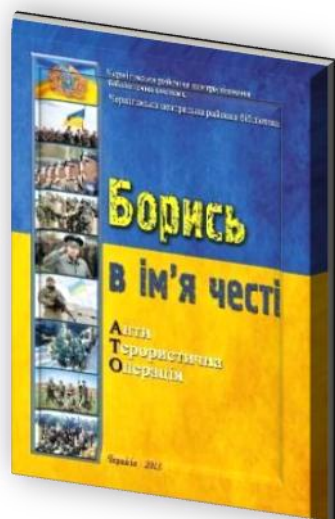
Лукашівська, Дніпровська, Левковицька бібліотеки підготували для відвідувачів години державотворення «Ти одна і неподільна, Україно наша вільна», «Твої сини, Україно», «Борці за незалежну суверенну державу». Години політичної дати «Так починалася декомунізація», «Україно моя, я для тебе на світі живу», політичні портрети «Борці за суверенну Україну: Левко Лук'яненко» відвідали жителі сіл Анисів, Іванівка, Левковичі. Олишівська, Седнівська та центральна районна бібліотеки запросили на політичні портрети та слайд-перегляди «Творці української державності», розповіли про

наших земляків – борців за незалежну, демократичну соборну Україну в лавах «Народної ради» і Народного Руху на Чернігівщині: Левка Лук'яненко, Тетяни Яхєєвої, Сергія Семенця.

Борітеся – поборете!

Вам Бог помагає!

*За вас правда, за вас слава
І воля святая! (Т.Г. Шевченко).*

Ці слова великого українського пророка Тараса Григоровича Шевченка стали епіграфом видання, яке презентувала Чернігівська центральна районна бібліотека в залі районної державної адміністрації 23 серпня.

«Борись в ім'я честі» – таку назву носить книга, присвячена нашим героям-землякам, справжнім патріотам, воїнам-захисникам, які боронять незалежність та цілісність нашої держави на Сході країни, в зоні антитерористичної операції, на гарячому українському Донбасі. Над нею працювали всією громадою, пропускаючи через серце кожне ім'я, записане на її сторінках.

В залі розгорнуто книжкову виставку «З Україною в серці» та фотоекспозицію «В новий літопис закарбовані». Презентація книги супроводжується кадрами слайд-фільму.

Близько чотирьохсот героїчних імен наших земляків лягли в основу книги «Борись в ім'я честі». І за кожним іменем – доля, а ще – куточок рідної землі, сільська громада, яка доручила своєму синові стояти на варті заради цієї землі, заради всієї України – вільної і неподільної. Різні за віком, різні за фахом, але об'єднані спільною метою, вірою у перемогу, вони залишили рідні села, свої домівки, роботу, щоб стати на захист Батьківщини, своїх батьків і дітей.

Хлопці, про яких іде мова на сторінках книги «Борись в ім'я честі», – сучасні герої, які жили поміж нас, і які своїм прикладом підтвердили слова національного гімну: «Душу й тіло ми положим за нашу свободу...». Назавжди в нашій пам'яті залишаться героями ті, хто вже ніколи не повернеться до рідної домівки.

У хвилині мовчання весь зал в глибокій скорботі схилив голови перед пам'яттю загиблих. Звучать імена тих, хто віддав своє життя, увійшовши в безсмертя. Як символ пам'яті родинам загиблих вручається у подарунок перший примірник видання «Борись в ім'я честі».

В народі кажуть: «Найвища нагорода – це служити своєму народові». Громада Чернігівського району знає своїх героїв і їх імена занесла до сторінок книги «Борись в ім'я честі». Присутні в

залі воїни АТО отримали від бібліотеки подарункове видання книги «Борись в ім'я честі» та відзнаки від Чернігівського об'єднаного міського військового комісаріату. Доземний уклін своїм синам і онукам, які боролися і борються за честь і свободу української землі висловив ветеран Другої світової війни, художник А.Н. Шкурко. Зал затамувавши подих слухав виступи тих, хто побував на передовій.

знаки «Учасник АТО». Під звуки гімну прапор України підняли Олександр Кладкевич та Володимир Свириденко, учасники бойових дій на Сході країни. З вітальним словом

звернувся до односельців селищний голова Микола Васильович Завальний. Присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять борців за свободу та незалежність України. Ведучі запросили сім'ї загиблих воїнів та їх побратимів покласти квіти до меморіальних дощок Володимира Брешинського та Івана Томилка. Товариші по зброї відвідали місця поховань героїв. Учасники заходу вшанували пам'ять загиблих односельців на фронтах Другої Світової війни.

Святкування продовжилось у приміщені районної бібліотеки уроком державності «Ніхто, крім нас». У читальному залі були розгорнуті книжкові виставки, присвячені Дню Незалежності України та односельцям, які брали участь в антитерористичній операції. Бібліотекарі розповіли про історію державотворення в Україні. Юні вокалісти привітали гостей патріотичними піснями. За проханням почесних гостей, воїнів тринадцятого батальйону, прозвучала «Пісня про рушник», яку підхопили всі учасники свята.

Акція «Бібліотека – воїнам АТО». Україна нині переживає нелегкі часи. На сході її кращі сини, серед яких хлопці з наших сіл, захищають свободу і незалежність нашої держави, щодня ризикуючи власним життям. Як ніколи, вони потребують нашої підтримки. Найщиріші слова, зібрані під час бібліотечних акцій, – «Вболіваємо, чекаємо, молимося...», «Всім серцем, всією душею ми з вами!», «Воїнам-героям скоріше повернутися додому» – линуть до бійців в зону АТО.

В залі Киселівської сільської бібліотеки – експозиція матеріалів, присвячена хлопцям-односельцям, «Уклін вам, воїни! Уклін вам, воїни АТО...». Головною метою бібліотеки є висвітлення трагічної проблеми, а головне – щоденного героїчного подвигу всіх воїнів, в тому числі воїнів-земляків. В зоні експозиції завжди людно: у той час, коли дорослі збирають матеріальну допомогу для захисників України, сільські бібліотеки спільно з місцевими громадами проводять акцію «Громада воїнам АТО». На фронт українським військовим регулярно відправляється посильна допомога від земляків, а працівники сільських бібліотек – волонтери цієї справи. «Намалюй малюнок для воїна», «Напиши листа солдату України», «Подаруй солдатіві оберіг» – теми акцій, в яких залюбки беруть участь відвідувачі бібліотеки.

У дні відзначення річниці Революції гідності та вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні центральною бібліотекою району було оголошено загальнорайонну бібліотечну акцію «Герої не вмирають» (лютий, 2015). В рамках акції користувачам бібліотек було запропоновано взяти участь у віче-реквіємі «За честь, за право бути українцем» (Киселівка), реквіємі пам'яті «... сотня непокорених героїв відходила у чисті небеса» (Анисів, Халаявин), патріотичній годині «В шалений жар тривожних днів вступила сотня» (Лукашівка, Дніпровське, Піски), літературній годині «Я на світі прожив, наче спалах зорі на світанні» (Боромики, Киселівка, Павлівка), поетичних читаннях «...бо пам'ять вічна і народ не забува, хто виборів життям ці перемоги» (Олишівка, Жукотки).

Ініційована Міністерством культури України Всеукраїнська акція «Бібліотека українського воїна» крокує населеними пунктами району. Маючи за мету підтримати бойовий дух воїнів Збройних Сил України, сприяти їх патріотичному вихованню, підвищенню освітнього рівня, їх змістовного дозвілля центральна бібліотека району залучила до участі в акції філії ЦБС та жителів населених пунктів. Протягом нинішнього року в акції взяли участь 27 учасників. Найактивнішими виявилися жителі сіл Киїнка, Андріївка, Нове, Слобода, Олишівка, Новий Білоус, Киселівка, які в подарунок українським воїнам подарували видання вітчизняної та світової художньої літератури, науково-популярні видання з історії держави та її культури.

День захисника України та День Збройних сил України в бібліотеках району.

Сьогодні випробовує українців на силу духу, доблесть та відвагу. Тисячі захисників беруть зброю до рук, аби зберегти Україну для своїх батьків і дітей. Розповісти про їх подвиг, назвати імена, зібрати і систематизувати матеріали, які вже сьогодні стають історією, – завдання сучасних бібліотекарів.

Працівники відділу обслуговування Чернігівської ЦРБ організували книжкову виставку «України вірнії сини», яка постійно діє у читальному залі. Матеріали про односельців-захисників систематично збираються і доповнюються. А 13 жовтня,

напередодні Дня захисника України, виставку презентували для учасників урочистого мітингу. Основна частина матеріалів – це світлини, які робили вояки за сотні кілометрів від рідного селища. Вони розповідають про службу, побут, жартівливі й трагічні моменти, котрі сьогодні – пам'ять, часточка історії. Першою спробою систематизувати інформацію є красномовне видання «Борись в ім'я честі», яке користується особливою увагою серед односельців. Вагоме місце виставки зайняли матеріали про українську військову традицію, Запорізьку Січ та подвиг українців у Другій світовій війні. Особливо відрадно, що виставкою зацікавились допризовники та учасники бойових дій. Адже саме на їх прикладі будуть виховуватися нові покоління українців.

В Кувечичах бібліотека збирає громаду біля сільського обеліска на урочистий реквієм, приурочений до Дня захисника України, який співпадає зі святом Покрови Пресвятої Богородиці та Днем козацтва. Вступне слово було надано учаснику АТО Станіславу Лесуну, голові СВК «Полісся» Михайлу Купрієнку. Маленьким подарунком від бібліотеки для учасників АТО та їх рідних стала книга «Борись в ім'я честі», присвячена справжнім воїнам-героям Чернігівського району, які показали готовність відстояти свою гідність, творити майбутнє для себе і своїх дітей. Хвилиною мовчання громада вшанувала пам'ять загиблих воїнів, відбулося покладання вінків та квітів. Учасники художньої самодіяльності подарували композицію патріотичних поезій та пісень.

Не знаючи минулого свого народу, його історію, не можна стати свідомим захисником України. Тож цього дня бібліотека запросила присутніх ще й на годину козацької слави «Козаку найперше – воля, козаку найперше – честь».

«За честь, за право бути українцем». З метою сприяння утвердженню в нашій країні ідеалів свободи і демократії, донесення до жителів населених пунктів об'єктивної інформації про доленосні події в Україні початку XXI століття, віддання належної шани патріотизму й мужності громадян, які постали на захист демократичних цінностей, прав та свобод людини і громадянина, європейського вибору розвитку нашої країни, бібліотечні заклади району організували комплекс заходів, присвячених Дню Гідності і Свободи.

На день гідності «За честь, за право бути українцем» запросили жителів села Ладинська бібліотека (20.11), «Через книгу – до миру і злагоди» – Анисівська (20.11). «Дух український, підіймись!» – тема години роздумів читачів центральної дитячої бібліотеки, патріотичної години для молоді «Помолись за Україну» – ЦРБ та Шибиринівської бібліотеки (20.11). Патріотичну акцію під назвою «Героям слава, Україні слава» провела Роїценська бібліотека (21.11), Старобілоуська бібліотека під час дії патріотичної акції запросила до зустрічі з учнями школи учасників АТО та разом з громадою організувала покладання квітів до пам'ятного знака загиблого воїна Сергія Харитонова.

Заслуженою популярністю серед відвідувачів бібліотек користується видання «Борись в ім'я честі», підготовлене та видане ЦБС спільно з краєзнавцями району. В день Гідності і Свободи книга активно презентувалася читачам в Олишівці, Іванівці, Новоселівці, Киселівці, Павлівці та багатьох інших населених пунктах.

З нагоди відзначення Дня Гідності і Свободи в центральній районній бібліотеці для дітей відбулася година пам'яті «Небесна сотня – герої нашого часу». Ведучі заходу

Г.М. Полевик та учениця 10 класу гімназії Марина Свириденко нагадали присутнім про героїчне минуле нашої держави і про ті доленосні події, які відбувалися на Майдані Незалежності в кінці 2013 року. З патріотичними віршами виступили учні 11 класу. Були продемонстровані відеоматеріали тих подій.

«Душу й тіло ми положим за нашу свободу» – за такою тематикою відбулась година пам'яті в Хмільницькій сільській бібліотеці. Дорослі та молодь, що завітали до бібліотеки, вкотре підтвердили, що головна українська мрія – це єдність, свобода та незалежність.

Хвилююче сприйняли присутні презентацію книжки «Борись в ім'я честі». Книга присвячена справжнім воїнам-героям Чернігівського району, які показали готовність відстоювати свою гідність, творити майбутнє для себе та своїх дітей. Яку ціну платять захисники України, виконуючи свій професійний обов'язок? Саме на ці питання дає відповідь книга «Вклоняємось доземно українському солдату», яку також презентували присутнім. В пам'ять про справжніх героїв Небесної Сотні та загиблих воїнів АТО, які самовіддано любили та служили своїй Батьківщині, запалили свічку пам'яті.

Олишівська бібліотека та Олишівський будинок культури Дню Гідності і Свободи присвятили вечір гідності під назвою «Служити українському народу». Усі разом зібралися в читальній залі бібліотеки, аби з гідністю вшанувати світлу пам'ять загиблих на Майдані під час Революції Гідності, загиблих героїв в зоні АТО, а також віддати належну шану тим

односельцям, хто тривалий час брав участь у бойових діях на сході України і тим, хто в даний час знаходиться в зоні проведення антитерористичної операції.

На зустрічі було презентовано книгу «Борись в ім'я честі», видану Чернігівською районною ЦБС. Учасникам АТО, їх матерям та дружинам надав консультації кандидат психологічних наук, медичний психолог центру реабілітації «Відродження» Віктор Мозговий. Перед громадою селища і захисниками України виступив заступник голови райдержадміністрації Андрій Курданов, який не приховуючи хвилювання, щиро подякував воїнам за їх відвагу, мужність і неоціненний подвиг. Селищний голова Сергій Малець нагородив учасників АТО Подяками від Олишівської громади та низько вклонився матерям воїнів-захисників за те, що виростили і виховали справжніх чоловіків – патріотів України. Виконком селищної ради оголосив подяку і селищному голові Сергію Вікторовичу Мальцю, який є теж учасником антитерористичної операції. Від нашого земляка підприємця Олександра Орловського мужні хлопці отримали квіти та подарунки, а від читачів-дітей – сувеніри з побажаннями.

На захід завітало багато гостей: настоятель церкви Різдва Пресвятої Богородиці протоієрей Отець Іоан, директор Олишівської загально-освітньої школи Тетяна Шевченко. Усі гості, що мали слово для виступу, не стримували емоцій, адже болить не тільки фізична рана у солдата, болить одне велике серце українського народу. Ведучі вечора – воїн АТО Дмитро Ховрич, завідувачка бібліотеки Тетяна Шеремет, молода вчителька Катерина Ілляшенко та директор будинку культури Ніна Назаренко – вітали воїнів-героїв найщирішими словами вдячності за їх відвагу, мужність та героїзм. Присутні

хвилиною мовчання вшанували полеглих на фронтах солдатів Другої світової війни та неоголошеної війни, що вирує на сході України, героїв Небесної сотні, всіх, хто здійнявся на небо і став до лав пантеону героїв.

Все частіше і частіше під час заходу звучали фрази «Ми – єдині», «Ми хочемо миру», «Ми просимо Бога, щоб війна нарешті закінчилася». У концертній програмі, що підготували працівники Олишівського БК, мали місце українські патріотичні пісні у виконанні Світлани Постол та Катерини Ілляшенко, Олександри Брагінець та Ярослава Пригаровського. Бібліотека презентувала учасникам вечора відео-репортаж «Хорообрі серця» про армійське життя олишівських хлопців у зоні АТО. Директор школи Тетяна Шевченко з учнями передали дружині Олексія Шунька, що нині продовжує боротьбу з терористами на сході України, малюнки, щоб підтримати мужніх захисників.

Ніщо так не об'єднує людей, як біда. Сьогодні вона на всіх одна. Війна.., АТО, – хоч як би ми це не називали. Хтось бере зброю у руки і йде захищати рідну землю, хтось допомагає фізично, фінансово, хтось – морально. В прагненні підтримати наших відважних воїнів на вечір гідності прибули: Ющенко Світлана, голова центру психолого-соціальної допомоги «Ресурс», Альберт Черешко, голова спілки воїнів АТО Чернігівщини, представники громадських організацій міста Чернігова та учасники АТО з інших населених пунктів району.

«Понад Крутами вічність у сурми сурмить». Нагадати жителям району про героїчну і водночас трагічну сторінку української історії, що перегорнулася під селом Крути на Чернігівщині, вшанувати пам'ять молодих звитязців, полеглих за свободу Української республіки, поставили за мету працівники бібліотечних закладів, організувавши години-реквієми «Мов град із неба сипалися кулі, косили молодь, український цвіт» в Павлівській та Новоселівській бібліотеках, години вшанування пам'яті «Понад Крутами вічність у сурми сурмить» – в Іванівській та Серединській, години історичної правди та години історичної пам'яті «Із забуття – в безсмертя» – в Довжицькій та Кувечицькій, екскурс в минуле «Тривожна сповідь під блакитним небом» – в Черниській, Киїнській, Хмільницькій бібліотеках. Неодмінним доповненням заходу стали розгорнуті експозиції, перегляди видань «Крути – біль мого народу», «Гордо перегортаючи сторінки», «Трагічний січень на історичному шляху України». Річниці бою під Крутами присвятила історико-патріотичний альманах «Мужність, приречена на безсмертя» Олишівська селищна бібліотека. В читальній залі зібралися юнацтво та дорослі, яким не байдужа пам'ять про полеглих молодих героїв. Завідуюча Андріївської бібліотеки-філії спільно з працівниками школи організувала урок-реквієм «Пам'яті героїв Крут» (29.01.2015).

«Одвічний біль Афганістану». 15 лютого – пам'ятна дата для країн пострадянського простору. Цього дня 1989 року було виведено останню колону військ із Республіки Афганістан. В знак того, що в суспільстві шанують споконвічні людські чесноти – відвагу, вірність, обов'язок – щорічно в бібліотечних закладах на території громад району відбуваються зустрічі солдатських матерів «Час і досі не загоїв рану – цей одвічний біль

Афганістану» (Довжик), зустрічі з воїнами-інтернаціоналістами у літературно-мистецькій вітальні «Краяни» «Відлуння афганських гір» (Павлівка), уроки патріотизму «Пекучий молох «чорного тюльпану» (Київка). На зустріч з молоддю Старого Білоуса бібліотека запросила Юрія Русанова, викладача Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка.

«Полети моє серце за орлами в Афган» – акцію вшанування солдатських матерів під такою назвою організували центральна районна та районна бібліотека для дітей, бібліотеки-філії сіл Рудка, Старий Білоус, Новоселівка, Серединка, Лукашівка, ін. Протягом лютого відвідувачам бібліотек пропонувалися розгорнуті літературно-документальні експозиції із циклу «Солдат війни не обирає». «Спитати в журавлів...» – під такою назвою у Хмільницькій бібліотеці відкрилась виставка, присвячена війні в Афганістані, яка розгорнулася для користувачів у фотоматеріалах, документах з домашніх архівів, книжкових виданнях. Особливе місце було відведено поету-афганцю Олександрю Стівбі. Патріотичний вечір «Солдат війни не обирає» підготували у Петрушині. Розгорнуту експозицію матеріалів, присвячених воїнам-афганцям, представила місцева бібліотека.

«Проводжали в армію громадою». Сільська бібліотека – беззаперечно – є частиною громади. Бібліотекарі розділяють із своїми земляками всі їх радості та печалі, значні події і буденні клопоти. 6 листопада працівники центральної бібліотеки району Інна Шовкун і Олена Сердюк були ведучими на особливому дійстві. Чернігівський район проводжав до лав Збройних сил своїх юних синів.

Майбутнім захисникам бажали здоров'я й наснаги голова ЧРДА Віктор Корж, заступник військового комісара Чернігівського ОМВК Олег Ламмерт. Селищний голова Микола Завальний вручив хлопцям подарунки на згадку про рідну домівку. Про особливості військової служби розповів начальник відділення забезпечення Чернігівського ОМВК Сергій Шовковий, котрий устиг дізнатися, що таке війна, але навіть після важкого поранення свого життя без армії не уявляє. Звісно ж, поруч з призовниками були найрідніші і найближчі люди. Матері за давньою українською традицією пов'язали синам вишиті

рушники, а приємні пісенні й танцювальні подарунки підготували вихованці Михайло-Коцюбинської школи мистецтв.

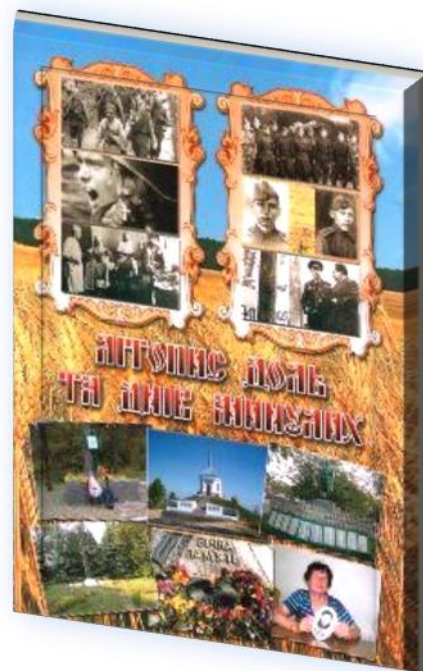
«Краєзнавство: шлях, що веде до самопізнання». Комплекс заходів

Історичне минуле краю, розвиток на його території національних культур, природа Чернігівщини та її охорона, мистецька спадщина, реалії соціально-економічного і громадського життя району та області – пріоритетні напрямки багатогранної діяльності наших бібліотек.

Просвітницька робота в основному базується на місцевому матеріалі, найчастіше це – збирання, впорядкування та використання інформації про історію села і району, відродження імен визначних земляків, запис переказів та спогадів старожилів. Бібліотекарі більше 20 населених пунктів відповідають за ведення Літописів територіальних громад. Враховуючи смаки та вподобання односельців, бібліотекарі пропонують заходи, які вже стали популярними: літературно-музичні вечори, презентації видань, години історичної пам'яті, вечори-портрети, розважально-пізнавальні програми, впроваджуючи й інноваційні методи. Необхідно зазначити, що переважна їх більшість організовується із залученням найширших кіл сільської інтелігенції – вчителів, краєзнавців, представників органів місцевого самоврядування, членів творчих спілок, активістів.

Районна краєзнавча конференція, що відбулась у залі РДА (30.01.2015), зібрала пошуковців нашої минувшини, бібліотекарів, вчителів історії, громадських активістів. У роботі конференції взяла участь і центральна районна бібліотека – завідувача відділом обслуговування Інна Шовкун представила свою доповідь з питань бібліотечно-краєзнавчої роботи. Привертала до себе увагу розгорнута експозиція краєзнавчої літератури. З любов'ю і повагою представили працівники центральної бібліотеки району літературні твори місцевих письменників, роботи краєзнавців, істориків, пошукові матеріали бібліотек.

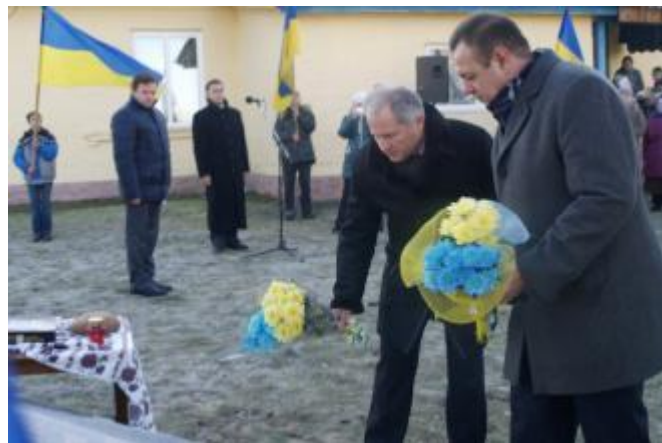
Як своєрідний підсумок краєзнавчо-пошукової роботи нещодавно побачила світ книга 2-а «Літопису доль та днів минулих», що вийшла за ініціативи районної організації краєзнавців та наукових співробітників Українського

інституту національної пам'яті. Працівники бібліотечних закладів цього року активно долучилися до роботи і стали учасниками благодійної акції по збору коштів на видання. 3100 грн. зібраних коштів було передано на рахунок організаторів.

Пам'яті жертв голодоморів. 28 листопада біля пам'ятного Хреста жертвам Голодомору 1932 – 1933-х років у селі Іванівка зібралася громада району, представники обласної та Чернігівської районної державних адміністрацій, обласної та Чернігівської районної рад, органів місцевого самоврядування, установ та організацій.

У меморіальному заході, серед організаторів якого Іванівська сільська бібліотека, взяли участь перший заступник голови облдержадміністрації Леонід Сахневич, голова обласної ради Ігор Вдовенко, голова Чернігівської райдержадміністрації Володимир Корж, голова Чернігівської районної ради Олександр Ларченко.

Леонід Сахневич, звертаючись до присутніх, зазначив, що цілеспрямоване знищення українського народу тоталітарним режимом радянської держави є однією з найбільших гуманітарних катастроф в історії не лише України, а й усього людства. Організатори вшанувань говорили про неосяжну трагедію українського села, яка не оминула й Іванівку. Присутні ознайомилися з матеріалами, представленими бібліотекою та місцевими краєзнавцями.

«Допоки пам'ять в серці не згасає» – під такою назвою в Петрушині відбувся урок мужності, присвячений річниці Голодомору 1932 – 1933 років, підготовлений бібліотекою та місцевою школою. Завідуюча бібліотеки Надія Логвиненко озвучила виставкову експозицію «Попіл знищених стискає наші серця» та познайомила зі спогадами односельців про події

голодомору в Петрушині. До пам'ятного знаку жертвам голодомору було покладено квіти, учасники уроку мужності запалили свічку пам'яті та вшанували загиблих хвилиною мовчання.

В Жукотківській громаді вшанування пам'яті жертв голодомору розпочалося реквіємом, який відбувся у місцевій школі. До заходу долучилися працівники сільської бібліотеки та будинку культури. Хвилиною мовчання вшанували пам'ять невинних жертв геноциду українського народу, переглянули документальний фільм та ознайомилися з презентованою бібліотекою експозицією «Тих днів не стерти з пам'яті людської». О 16-й годині в Св.-Миколаївській церкві кожен бажаючий мав можливість запалити свічу пам'яті. Отець Георгій відправив поминальну літію. Про те, як жукотці пережили голодомор, розповіла корінна жителька села 93-річна Тамара Митрофанівна Масановець: «В сім'ї у нас було троє дітей. Батьків розкуркулили, забрали все, худобу вивезли. Те ж було і з іншими селянами. Люди голодували. Їли найдену на колгоспному полі гнилу картоплю, цвіт акації, насіння люпину. Хто зумів приховати трохи зерна, виживав. Найбільше страждали діти, вони пухли від голоду і помирали. Я бачила, як сусідка у саду закопувала своїх мертвих дітей. Особливо голодними були весна і літо 33-го. Хто дочекав колосків ячменю, вижив. Не менш страшний голод був і в післявоєнний 47-й».

Цикл заходів «На голоді розіп'ятий український народ» відбулися в інших бібліотечних закладах району.

З метою вшанування пам'яті синів і дочок нашого народу, полеглих під час Другої світової війни, їх подвигу та жертвності, працівники бібліотечних закладів району взяли участь у громадських заходах, організованих на території сільських громад, впорядковуючи пам'ятники, братські могили, сільські музейні кімнати, куточки бойової слави, організовуючи покладання квітів, вшановуючи полеглих хвилинами мовчання. Аби розповісти про події, що відбувалися на території району у серпні –

вересні 1941 року, бібліотекарі запросили жителів сіл до участі у бібліотечних заходах.

Сторінки найкращих подій в історії людства, зафіксовані в архівних і музейних документах, художніх і документальних творах, фотографіях і плакатах, у спогадах земляків, які так старанно збиралися протягом багатьох років, – дбайливо збережено і представлено на розгорнутих бібліотечних експозиціях. Усім, хто в червні 1941 року піднявся на священний бій, – рядовим бійцям і командирам, партизанам і підпільникам, учасникам Руху Опору і тим, хто наближав Перемогу в тилу, тим, хто не скорився у таборах військовополонених, розміщених у ті роки на території Чернігівського району, – центральна районна бібліотека присвятила виставку-пам'ять «Як довго ця війна тривала». Чимало цікавих матеріалів привертають до себе увагу: копії архівних документів, публіцистичні і художні твори, роздуми і спогади наших односельців, світлини часів війни, що свято зберігаються у родинних альбомах, зібрані під час бібліотечної краєзнавчо-пошукової експедиції «З тобою, роде мій орлиний, іду дорогами війни».

Чільне місце виставки відведено презентації доробку краєзнавців Чернігівського району – книзі «Літопис доль та днів минулих. Книга 2», що нещодавно вийшла із друку. У виданні зібрано багато унікальних і досі невідомих фактів про події вересня 1941 та 1943 років, відновлено призабуті імена з історії Чернігівського району. Книга користується заслуженою популярністю серед жителів району, адже в ній подається уточнена та розширена інформація майже на 2,5 тисячі імен воїнів, чий прізвища викарбувані на сільських

пам'ятниках, розміщено тексти нагородних листів на воїнів, які виявили мужність і героїзм в боях за села району під час звільнення їх від нацистських окупантів, описано спомини очевидців, розповіді про людей, які допомагали воїнам або упродовж років вшановували пам'ять загиблих.

Все частіше з цікавістю розглядають читачі «Книгу Пам'яті України», віднаходячи в ній імена членів своєї родини, односельців, просто знайомих, вшановуючи їх світлу пам'ять біля виставки однієї книги «Їх імена у Книзі Пам'яті». Подібні виставки-меморіали організували у кожному закладі, адже нині бібліотекарі-пошуковці працюють над уточненням списків полеглих у роки війни.

Засідання районної літературно-мистецької вітальні «Краяни», що відбулося в Новоселівці

(22.02.2015), було присвячене пам'яті жертв спалених у роки війни сіл району та 70-й річниці Перемоги у Другій світовій війні. Скорбота і біль усіх постраждалих від нацистських нелюдів відлунювалися в словах літературно-музичного рекієму «Рокам ніколи пам'яті не стерти». До пам'ятної дати Новоселівська бібліотека випустила та презентувала власне альбомне видання, присвячене вшануванню пам'яті односельців.

У дні вшанування жертв війни, розгортаючи матеріали озвученої експозиції «Не стерти з пам'яті людської», Новоселівська бібліотека, при якій діє кімната-музей «Бобровиця і Яцеве в роки Великої Вітчизняної війни», ще раз переповіла, як до останнього патрону билися на горі біля Яцева три воїни-кулеметники, чий імена сільчани-очевидці тільки й запам'ятали як Кувитченко, Анатолій з Московської області та третій, чие ім'я залишилось невідомим.

На годину-спомин «В ті дні була буремною Десна» запросила своїх відвідувачів Ладинська сільська бібліотека. Про оборонні бої поблизу села, у затоці Десни, де було підірвано монітор «Смоленськ» та два катери, аби ті не потрапили до рук ворога, нагадує пам'ятний знак, встановлений неподалік села, а бібліотека дбайливо зберігає матеріали про ті події, передані дослідниками історії Пінської річкової флотилії, що стали добрими друзями бібліотеки і частими гостями громади.

Імена більше 12 тисяч воїнів-земляків, що не повернулися до рідних домівок, назавжди закарбовано на пам'ятних плитах 50-и сільських обелісків. Ці імена і події свято бережуть бібліотеки і, вшановуючи тих, хто вершив Подвиг, запросили громаду відвідати виставки-меморіали «Пам'ятаємо. Перемагаємо» (Анисів, Киїнка), «Трагедія, якої не забути» (Черниш), «В пам'ять народу болем врзалася війна» (Ковпита, Халявін); виставки-спомин «То був початок жертви неземної» (Лукашівка, Клочків); виставку-пам'ять «Гортаючи трагічні сторінки» (Ведильці); виставку-портрет «Портний М.М. – учасник параду Перемоги» (Михайло-Коцюбинське); урок мужності «Із книжок про війну про бої ми читаємо» (Дніпровське); години історичної дати «Війна ударила зловісними громами» (Пакуль, Серединка), «Подвиг синів України вічно живе у серцях» (Количівка); день вшанування пам'яті «В пам'ять народу болем врзалася війна» (Павлівка).

Про тяжкі втрати в таборі військовополонених поблизу Старого Білоуса у період тимчасової нацистської окупації (9 вересня 1941 – 21 вересня 1943 рр.), говорили завідувача Старобілоуської сільської бібліотеки Л.І. Макеєнко та голова ветеранської організації

С.О. Лук'яненко, запросивши односельців на зустріч у воєнному часі «І була війна...». Зберігаючи пам'ять про жертви війни, про тих, хто поклав своє життя у воєнне лихоліття, відвідувачі бібліотеки та представники Старобілоуської громади 22 червня вшанували пам'ять загиблих та поклали квіти.

В центрі Киїнки відкрито пам'ятник-книгу. (21.10.2015). З 50-х років ХХ ст. у селах району почали встановлювати пам'ятники загиблим воїнам-односельцям на фронтах Другої світової війни. Їх урочисто відкривали в центрі сіл чи неподалік адміністративних будівель. Викарбувані прізвища земляків на меморіальних дошках – це своєрідне повернення до рідного краю загиблих батьків, синів та дочок, нагадування про людські долі, які згасли в вирії воєнних років.

Минають роки і до пам'ятних місць продовжують приходити люди та молоде покоління сільчан. Однак все менше стає тих, хто прочитавши прізвища на пам'ятнику, зможе розповісти про загиблого земляка. Постає питання і про те, чи можна збільшити інформацію з відкритих архівних документів, доповнюючи існуючий перелік прізвищ на меморіальних дошках пам'ятників?

Варіант відповіді на поставлене часом питання знайдено – у центрі села Киїнка встановлений пам'ятник-книга. Будь-хто від сьогодні може підійти до пам'ятника загиблим

односельцям і переглянути сторінки меморіальної Книги Пам'яті, де можна дізнатися більше інформації про загиблі людські долі, про бойові нагороди.

Ми використовуємо для промов багато традиційних гасел про пам'ять, але реалізація цього краєзнавчого проекту, за підтримки небайдужих представників Киїнської сільської громади, серед яких – бібліотека та її завідувача Світлана Семенець, більш дієва справа за будь-які гарні слова.

«Золота осінь 1943-го» – під такою назвою відбулась година історичної дати в Киселівському навчально-виховному комплексі. (24.09.2015). Біля книжково-ілюстраційної експозиції, яку розгорнула сільська книгозбірня, завідувача бібліотекою Віра Чуприна та вчителька місцевої школи Алла Мироненко розповіли слухачам про визволення Чернігова від нацистських загарбників, ознайомили з ходом Чернігівсько-Прип'ятської наступальної

операції по визволенню сіл Чернігівського району, зокрема, Киселівки, Березанки та навколишніх населених пунктів. Також діти дізналися про допомогу місцевих жителів нашим визволителям. Це – жителі села Улянівка Федір Васильович Лобас та Савелій Максимович Борисенко, які допомагали переправляти наших воїнів через річку Десна на човнах. Дізналися і про подвиг уродженця з Улянівки Митрофана Мойсейовича Мироненка, штурмана літака, який зі своїм екіпажем 21 вересня 1941 року повторив подвиг Миколи Гастелло – спрямував свій підбитий палаючий літак на колону ворожої техніки і сили. Так вони здійснили таран, самі ж загинули. Похований М.М. Мироненко у м. Борислав-Каховка Херсонської області. Там споруджено обеліск у вигляді літака з викарбуваними на ньому іменами Митрофана Мойсейовича Мироненка, Порфира Михайловича Кождакова, Івана Івановича Золіна. В цей день до пам'ятника загиблим визволителям лягають квіти і звучать слова вдячності і шани.

«В цей день святий схиліть чоло перед поколінням мужніх» (22.09.2015). Чергове засідання літературно-мистецької вітальні «Краяни» відбулося в Новоселівці. Працівники Киселівської (Віра Чуприна), Терехівської (Тетяна Желада), Новоселівської (Олександра Баран), Павлівської бібліотеки та будинку культури (Ольга Соколенко та Тетяна Косенко) запросили громаду разом вшанувати пам'ятну дату – визволення Чернігівщини та сіл району від нацистських окупантів у вогненному 1943 році.

72 роки минуло з тих трагічних для спаленого села Яцеве днів. Втрати незлічимі, горе невимовне. Ще залишилися в Новоселівці очевидці, які пам'ятають і свято бережуть цю пам'ять. 84-річна Валентина Федорівна Шикута добре пам'ятає лютий 1943-го, коли «в клуні Василя Романовича Шостака нацисти живцем спалили 40 чоловік. В окремих хатах забито було 36 стариків, жінок і дітей. Три рази виривалася з палаючої хати 55-річна Оксана Василівна Шикута і кожного разу її знову кидали у вогонь».

Схиливши голову перед іменами, викарбуваними на плитах пам'ятника загиблим, згадує Валентина Федорівна і вересневий день, коли визволителі штурмом оволоділи селом: «Який то був щасливий день!

Виходили із своїх згарищ люди, плакали і сміялися, обіймаючи солдат, і були їм безмежно вдячні. Вдячні ми вам і сьогодні, дорогі визволителі».

У братській могилі в Новоселівці покоїться 247 загиблих. Лежать на плити квіти від вдячних нащадків, і не старіє, не зникає з роками пам'ять. Вона живе у спогадах, в суворому сільському обеліску слави, до якого запросила бібліотека своїх односельців, аби словами реквієму вшанувати подвиг визволителів і цю глибоку шану передати наступному поколінню у спадщину.

Вшанування на честь визволення Чернігівщини від нацистських окупантів відбулися в Павлівці. Працівники сільської бібліотеки та будинку культури запросили цього дня громаду на сільський майдан, до пам'ятника загиблим воїнам, що поряд з будинком культури, аби згадати події далеких воєнних років та вшанувати тих, хто віддав своє життя на дорогах Другої світової заради сьогоднішнього – щасливого і мирного. «Нам заповідана мужність і честь» – тематика вшанувань всенародного подвигу. Завідуюча бібліотекою Ольга Соколенко ознайомила учасників з матеріалами книжково-документальної експозиції «Чернігівщина в полум'ї війни», провела воєнними дорогами, пройденими односельцями в грізні 1941 – 1945 роки. Багато хто не зміг стримати сліз від виступів учасників художньої самодіяльності – стільки душевності і натхнення вони вклали у рядки прочитаних поезій та пісень часів Другої світової, всенародної війни. До вечора було чути на майдані розповіді, спогади, пісні, які знала і підспівувала вся громада.

День партизанської слави в Олишівці.

Привітати олишівців зі святом до бібліотеки завітали селищний голова Олена Матвієнко та народний аматорський фольклорно-етнографічний колектив «Пряля» Олишівського БК. Під час заходу усі присутні мали змогу більше дізнатися про хроніку подій визволення Чернігівщини та Олишівки. Ведучі заходу – завідуюча бібліотекою Тетяна Шеремет та директор БК Ніна Назаренко – розповідали цікаві факти з героїчного минулого олишівських партизан. Селищний голова Олена Матвієнко вручила ювілейну медаль ветерану війни І.А. Трофименку та побажала всім мирного неба. Цікавою була презентація другої книги «Літопис доль та днів минулих», в якій є відомості про воїнів, які загинули під час оборонних і визвольних боїв на території Чернігівського району.

В Шибиринівську бібліотеку завітав ветеран Другої світової війни Герард Кузнєцов (15.09.2015). Людина-легенда, ветеран Другої світової війни Герард Кузнєцов про визволення Чернігова знає майже все, і не з книжок, а з власного життя.

Герард Олексійович робить багато для збереження пам'яті про Другу світову, про подвиг визволителів, героїзм народу, щоб юні жителі Чернігівщини знали історію свого краю, любили рідну землю. Він не лише учасник війни, а й дослідник маловідомих її сторінок, автор книг про Чернігівське підпілля «Літопис міста Чернігова в період 1941 – 1945 рр.» та «Край нескорений». Герард Кузнєцов зробив 150 археологічних відкриттів, які були опубліковані в наукових журналах.

Нажаль, в Шибиринівці серед живих вже немає жодного ветерана, тому користувачі бібліотеки, громада, уважно слухали Герарда Олексійовича. Громада вшанувала пам'ять загиблих в роки Другої світової війни, читач – Володимир Мазай – подарував зворушливі слова власних поезій. До спогадів був запрошений ветеран педагогічної праці Леонід Лісовий. Він розповів про нелегкі дитячі роки та відбудову держави після війни. Тепло вітали ветерана діти, разом зі своєю вчителькою Мариною Тимошенко подарували квіти. На завершення зустрічі бібліотекар Надія Кедровська, яка й організувала цю зустріч, запропонувала окрайцем хліба пом'янути всіх загиблих в буремні роки.

Бібліотечна акція «Уклін Вам, сивочолі ветерани».

Щороку, вшановуючи визволителів Чернігівщини від нацистської навали, Киселівська бібліотека розгортає літературно-документальну виставку, яка висвітлює події того часу. А ще стало доброю традицією у дні вшанувань проводити бібліотечну акцію «Уклін Вам, сивочолі ветерани». І цього року, у вересневі дні, завідувача бібліотекою Віра Чуприна та інспектор військового облікового столу Світлана Гаєва відвідали ветерана Другої світової війни Надію Йосипівну Самотяжко, яка була зенітницею на фронті і має ряд нагород, та Олександра

Івановича Мацонкова, який дитиною був вивезений до німецького концтабору. Привітали з Днем визволення Чернігівщини, вручили ювілейні медалі «70 років визволення України від нацистських загарбників», подарували солодощі та побажали їм міцного здоров'я та мирного неба над головою. Надія Йосипівна Самотяжко поділилася своїми спогадами, які поповнять пошуковий архів Киселівської бібліотеки.

Презентація книги Олександра Ляшева «Нарис церковної історії села Роїща».

21 вересня міська бібліотека імені М. Коцюбинського запросила на гостину знаних краєзнавців Чернігівського району та бібліотекарів. А приводом для такої дружньої зустрічі стала презентація книги Олександра Ляшева «Нариси церковної історії села Роїща». Написання цієї книги – давня задумка та мрія автора, яка втілилась в життя. Адже, автор по материнській лінії походить зі старих родів села Роїще: козацького – Куликів та селянського – Католиків. Олександра Вікторовича можна з гордістю назвати справжнім патріотом, адже в тяжкий для України час він боронить кордони рідної держави. Має військове звання майор.

В книзі подано нарис історії релігійного життя села Роїще Чернігівського району. Дані матеріали будуть цікаві всім, кому небайдужа минувшина Чернігівщини. Як зауважує автор, маючи доступ до більшості матеріалів, не написати про рідне село просто не міг. Олександр Вікторович щиро подякував за співпрацю Сергія Горобця – краєзнавця та історика, за надання допомоги в написанні книги та за плідну співпрацю.

З вітальним словом виступив заступник голови Чернігівської районної адміністрації Андрій Курданов та директор Чернігівської районної ЦБС Інна Лагута. Директор зауважила, що бібліотека вже давно має творчі зв'язки з Олександром Ляшевим, і надалі раді співпрацювати. Естафету презентації даного видання підтримала Роїщенська сільська

бібліотека-філіал, і вже наступного дня завідувача бібліотеки Валентина Бабич запросила Олександра Ляшева на зустріч з учнями школи.

Бібліотека запрошує до школи покоління! Презентація книги про Михайло-Коцюбинську гімназію (21.09.2015).

Бібліотекарі здатні повернути в дитинство й всадовити за шкільну парту будь-кого. В цьому переконались гості, які відвідали презентацію краєзнавчого видання «Михайло-Коцюбинська гімназія: вчора і сьогодні» Анатолія Скуратовича та Віктора Зеляка. На цю книгу чекали жителі селища Михайло-Коцюбинське давно. Адже за 170 років функціонування цей навчальний заклад підготував не одне покоління вихованців й має власну самобутню історію. Звісно ж, видання викликало жвавий інтерес не лише в селищі, але й в районі. На презентацію завітали педагоги, учні, випускники різних років, почесні гості.

Виставка, яку організували бібліотекарі відділу обслуговування ЦРБ, районної бібліотеки для дітей спільно з колективом гімназії та школою мистецтв, занурила усіх присутніх у неповторний вир шкільного життя. Про таланти учнів, випускників, педагогів засвідчили вироби мистецтва: це й найрізноманітніша вишивка, й іграшки-обереги, малюнки, картини, різьблення й справжнісінький вулик-диво. Розповіла про всі ці скарби завідувача відділом обслуговування

читачів ЦРБ Інна Шовкун. Варто зауважити, що особливою увагою користувався інформаційний блок «Школа – як життя». Матеріали привернули погляди як старшого покоління, так і малечі, адже кожен знаходив щось цікаве. Хтось, замислено вдивляючись в обличчя педагогів, згадував своїх учителів, хтось перечитував статті минулих років, гортали альбоми, роздивлялись грамоти й кубки. А як цікаво було знайти на світлинах власне обличчя! Тим паче, що фотографії вихопили найцікавіші моменти: щемливі, радісні, смішні.

Програму презентації вела директор центральної районної бібліотеки для дітей Галина Полевик. Вона не лише розповіла про розділи книги, а й запросила повернутися у спогади про рідну школу.

«Моє село найкраще на землі» – на день села під такою назвою запросили сільська бібліотека та клуб гостей і жителів Петрушина (18.08.2015). Поздоровити сільську громаду завітали заступник голови районної державної адміністрації А.Л. Курданов, науковий співробітник Українського інституту національної пам'яті С.М. Горобець, місцеві підприємці Ю.М. Шпика та В.Ю. Пахота.

Зацікавлено розглядали відвідувачі свята краєзнавчу експозицію «Краю мій коханий з батьковим порогом», представлену бібліотекарем Надією Логвиненко. Цього разу презентувалось видання, яке нещодавно вийшло із друку – «Літопис доль і днів минулих», адже його численні сторінки присвячені саме петрушинцям.

Відбулась іще одна презентація – герба громади. Сергій Горобець, краєзнавець, науковий співробітник Українського інституту національної пам'яті, зробив детальний екскурс в історію створення головного символу петрушинської громади.

Концертну розважальну програму подарували гостям учасники художньої самодіяльності та місцевий ансамбль «Журавка». Приємною несподіванкою став виступ на святі чоловічого хору храму Всіх Святих Чернігівських під керівництвом заслуженого діяча мистецтв України Володимира Коцура.

День села в Хмільниці. 4 липня День села святкувало одне з мальовничих сіл Чернігівського району – Хмільниця. Свято виявилось на славу, бо готувалися до нього з великою відповідальністю сільський голова Юрій Слюнько, завідувача сільської бібліотеки Ганна Якименко, працівники будинку культури.

На свято завітав голова Чернігівської районної державної адміністрації Віктор Корж. На знак пошани від жителів села вручили Віктору Борисовичу коровай, а він, у свою чергу, побажав хмільничанам міцного здоров'я, миру та злагоди.

Хмільниця здавна славилася своїми людьми – гостинними, чуйними, роботящими, талановитими. Саме про них і велася мова на святі. Гордістю громади наразі є чоловіки, які боронили і боронять схід України. Мова йшла й про хлопців, які присвятили себе роботі на землі, або знайшли себе у інших сферах діяльності. Відмітили роботу колективу школи, дитячого садка, Центру СПРД, фельдшерського пункту, поштового відділення, не залишили поза увагою жінок, які працюють із самотніми людьми.

Організатори свята подякували Митрофорному протиєрею Роману, який 20 років віддав служінню Святовоскресенської церкви, що є окрасою Хмільниці.

Велику подяку винесено старійшинам хорového колективу – Ганні та Миколі Заворотним. Приймали вітання й найстарші жителі села – Максименко Марія Григорівна та Іван Григорович. Вони в парі прожили 65 років. На сцену запрошувались і молоді пари, що тільки-но побралися.

Відмітили наймолодшого жителя громади, що з'явився в родині Артема та Юлії Тарасенків. Не лишили поза увагою і родину, в якій народилася двійня: Любомир та Радомир.

Не оминули увагою підприємства, розташовані на території села, та їх керівників. Ці підприємства забезпечують робочими місцями жителів громади, беруть активну участь у розвитку та процвітанні села, постійно надають спонсорську допомогу, за що їм сельчани дуже вдячні.

Хмільниця славиться людьми – продовжувачами традицій української культури. На святі представлялись вироби сільських умільців, розповіді про земляків чергувалися з музичними вітаннями. Бурхливі оплески та шквал емоцій лунали в залі. Святкова частина закінчилась, далі на глядачів чекали лотерея, дбайливо прикрашений розважальний комплекс для дорослих та дітей. Неподалік у казані вариться смачний куліш від родини Редько, запашні шашлики від родини Бойваленко, смажаться чебуреки від родини Макаренко, працює виїзна торгівля.

28 червня Седнівська громада святкувала **День селища «Мій край, красою оповитий»**. З привітальним словом виступили голова селищної ради М.О. Шевчик, голова селищної спілки ветеранів М.П. Присяжний, завідувач Седнівської садиби Лизогубів Т.С. Луговська, які вручили Почесні Грамоти найактивнішим учням Седнівського НВК, що брали участь у районних, обласних та республіканських творчих конкурсах і вибороли I та II місця, жителям селища.

З привітальним словом до громади звернувся заступник голови райдержадміністрації А.Л. Курданов та подарував селищу II книгу «Літопису доль та днів минулих», яка нещодавно вийшла з друку.

За участі аматорського колективу Седнівського будинку культури відбувся концерт, де звучали пісні, вірші про Україну, про рідний край. Учні навчально-виховного комплексу презентували інсценування казки «Ріпка» на сучасний лад, а місцева поетеса Світлана Чугай прочитала власні поезії, присвячені улюбленому Седневу.

Селищною бібліотекою було розгорнуто виставковий комплекс «Селище на нашій Україні». Краєзнавчі видання та пошукові матеріали, фотоальбомита буклети

про історичне містечко, декоративні вироби місцевих майстрів викликали невідомий інтерес у жителів Седнева та його гостей.

Із зацікавленням сприйняли відвідувачі бібліотеки презентацію першого випуску Чернігівського тому енциклопедичного видання «Звід пам'яток історії та культури України», присвяченого Чернігівському району.

Це перше науково-довідкове видання про всі відомі на сьогодні на території України нерухомі пам'ятки археології, історії, архітектури та містобудування, монументального мистецтва. До неї увійшли 774 статті про об'єкти культурної спадщини, а також нариси про смт Седнів, на території якого зосереджено значну їх частину. Над підготовкою матеріалів працювали 50 авторів – науковці, викладачі й учителі, працівники архівів, музеїв, серед яких і седнівські краєзнавці-аматори.

Акція «Добром зігрите серце».

Добре прижилася в наших громадах бібліотечна акція, ініційована центральною районною бібліотекою, «Добром зігрите серце». В рамках акції на території громад проходять заходи, метою яких є нагадати про значення Добра у нашому житті.

Для завідувачої Брусилівської сільської бібліотеки Світлани Капран вже стало традиційним вшанування старожилів села, до яких із задоволенням приєднуються директор будинку культури Микола Лимар та сільський голова Олександр Сербін. Ось і цього разу квітами, сувенірами та щирими словами подяки вітала бібліотека своїх старожилів, учасників бойових дій – Івана Григоровича Атрощенко, із 103-м днем народження, та Дмитра Дем'яновича Процька, з 93-м роком народження.

Традиції акції доброти прижилися і в Жукотках. Іван Максимович Калита – ветеран праці, нагороджений орденом Леніна та орденом Трудового Червоного Прапора, свою 85-ю ювілейну весну зустрів разом з бібліотекою, отримавши від громади щирі вітання.

Мистецтво – Бібліотека – Книга

Вже стало доброю традицією щороку у вересні організувати Всеукраїнське літературно-мистецьке свято «Седнівська осінь», активним учасником підготовки якого є бібліотека району. Ось і цього року, 26 вересня, Седнів традиційно став місцем зустрічі письменників, художників, митців біля Сноу, древніх курганів та унікальних церков, алей старовинного лизогубівського парку.

У заходах взяли участь перший заступник голови Чернігівської обласної державної адміністрації Леонід Сахневич, голова Чернігівської районної державної адміністрації

Віктор Корж. Серед гостей свята були присутні народний художник України, голова Національної спілки художників України Володимир Чепелик, поет, Герой України Іван Драч, художній керівник Національного академічного хору імені Г. Верьовки, Герой України Анатолій Авдієвський та інші відомі діячі культури, жителі Седнева та представники територіальних громад зі всіх куточків району.

Офіційна делегація поклала квіти до пам'ятника Тарасу Шевченку, Леоніду Глібову, Аркадію Казці, скульптурної композиції «Козацька пісня», що на території садиби Лизогубів.

Знаковою подією стало 125-річчя від дня народження місцевого поета Аркадія Казки. Про життєвий шлях земляка розповів краєзнавець Ервін Міден, а Седнівська бібліотека спільно з центральною районною бібліотекою розгорнули літературну експозицію «Життя на тлі буремної епохи», присвячену поетові.

У рамках проведення свята відкрито пам'ятник на честь перемоги 3-тисячної дружини Чернігівського князя Святослава Ярославовича над 12-тисячним половецьким військом.

Історичну довідку щодо цієї події надав директор обласного історичного музею імені В. Тарновського Сергій Лаєвський. Композиція пам'ятного знаку виконана у вигляді шолома воїна князівської дружини, який поклали на поле битви після перемоги.

Ще однією подією стало відзначення 300-річчя дерев'яної Георгіївської церкви XVIII століття. З нагоди трьохсотлітнього ювілею у храмі відбулася урочиста літургія.

Нещодавно до бібліотек Чернігівського району надійшла книга мистецтвознавця Світлани Ключник «Слід вічності». Видання присвячене дослідженню творчості народного художника України В.В.Ємця, який вже не одне десятиліття віддзеркалює красу Чернігівщини на своїх полотнах. Запросила на **літературно-мистецьку зустріч «Володимир Ємець: художник нашого краю»** центральна районна бібліотека, екскурс книгою здійснила письменниця й працівник ЦБ Олена Печорна-Сердюк (квітень, 2015). Вона ж зачитала вірш «Портрет» чернігівської поетеси Надії Галковської, який, до речі, був присвячений саме Володимирі Ємцю. Присутні зі щирим захопленням зазирали до майстерні народного художника, переглянувши відео-презентацію. Однак найцікавішою частиною заходу, звісно, стало живе спілкування з Володимиром Володимировичем.

«Літературними стежками – до перлів слова». Комплекс заходів

Без постаті Великого Кобзаря неможливо уявити Україну, наш Чернігівський край. Його твори адресовані не тільки минулим, а й сучасним, і прийдешнім поколінням українців. Це доводять бібліотекарі Чернігівської ЦБС, організовуючи цьогорічні шевченківські читання, літературні вечори, вечори-портрети, читацькі конкурси, вікторини, літературні зустрічі під

час щорічного загальнорайонного тижня Шевченківської книги «Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття» (4.03 – 12.03.2015).

В рамках тижня відвідувачам пропонуються цикли розгорнутих книжково-ілюстративних експозицій, виставок-портретів, літературно-мистецьких виставок про життєвий і творчий шлях Великого Кобзаря «Шевченкове слово в віках не старіє» (ЦРБ, ЦДБ, бібліотеки-філії). Шевченківські читання для юнацтва «Наш край – історії скарбниці, тут б'ється серце Кобзаря» організували в Халявині (4.03), «Нас єднає Шевченкове слово» – в Анисові (9.03). Олишівська бібліотека підготувала літературний відео-лекторій «Тарасова доля – то правда життя» (9.03), на якому нагадала про цікаві сторінки життя українського класика та запросила дітей та молодь до голосних читань його творів. Юнацтво Старого Білоуса, Халявина та Павлівки разом з бібліотекою показали глядачам літературно-музичні композиції «Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття» (6.03. – Халявин, 9.03 – Старий Білоус, Павлівка). Для найменших відвідувачів бібліотеки спільно зі школами підготували літературні ранки «Великий син великого народу» (9.03 – Довжик), «Прочитаймо рідне слово зі сторінок «Кобзаря» (10.03 – Рудка). Завідуюча Київської сільської бібліотеки Світлана Семенець організувала разом з учнями 5 – 6 класів літературне свято «Іду з дитинства до Тараса» (13.03.15).

Продовжуючи традиції популяризації українського слова, **Книжковий нон-стоп «Територія слова: українська література у вільному суспільстві»** організували працівники Чернігівської міської бібліотеки імені М. Коцюбинського спільно з викладачами Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка та нашою колегою, бібліотекарем центральної бібліотеки району Оленою Сердюк. Молодь з цікавістю переглянула буктрейлери на популярні книжки Люко Дашвар, Світлани Талан, Сергія Жадана. Обговорили і сьогоднішню політичну ситуацію, взяли участь у квесті-подорожі книжковою виставкою та пригостилися справжньою «літературною кавою» у бібліобарі. Працівники бібліотеки розповіли про лауреатів різноманітних премій в літературі, познайомили з їхніми досягненнями, переліком вітчизняних видавництв.

Цікавими фактами з життя «королеви української поезії» Ліни Василівни Костенко поділились бібліотекарі відділу обслуговуванні ЦРБ Інна Шовкун та Олена Сердюк з молоддю Михайло-Коцюбинського, запросивши на ювілейний поетичний вечір Ліни Костенко «Безсмертний дотик до душі», присвячений 85-річниці з дня народження поетеси (березень, 2015). Мова йшла про дитинство Ліни, її виховання, батьків, навчання, творчі видання,

ставлення до життя. Молодь декламувала улюблені вірші, переглянули уривок з відеозапису зустрічі Ліни Костенко з шанувальниками її творчості, прослухали вірш «Крила» у виконанні Богдана Ступки, пісню «Спомин» на вірші Ліни Костенко.

«Рікою потечуть сніги кохання» – під такою назвою в Брусиліві відбувся літературно-мистецький вечір, підготовлений працівниками бібліотеки та місцевого будинку культури (березень 2015). В залі, неподалік сцени, розташувався виставковий комплекс: книжкові виставки, присвячені ювілейним літературним датам: 85-річчю від дня народження Ліни Костенко та 120-річчю Максима Рильського; декоративна виставка жіночих творчих робіт «Руки жінки – це пара лебедина», яку прикрашали роботи знаних майстринь: вишивані рушники і скатертини Ольги Бичко, вишиті бісером картини Наталії Дубини, Марії Шпиг, Наталії Хромець. Вперше на виставці представили свої вишиті бісером ікони Ірина Гринько, вироби з бісеру – Ірина Коропець, декоративну флористику – Марія Протченко, вишиванку для сина – Галина Білоус, а найменшенька учасниця виставки – семирічна Вероніка Губко – показала свої бісерні квіти та чарівного метелика. Виставки супроводжувала завідувача сільської бібліотеки Світлана Капран.

Цікавими стали і цьогорічні літературні зустрічі з письменницею-колегою Оленою Печорною-Сердюк у стінах сільських бібліотечних зал. Продовжуючи традиції популяризації кращих творів українського письменства, для читачів Слободи, Кархівки, Роїща працівники бібліотек підготували поетичний зорепад за творчістю Ліни Костенко та Максима Рильського «Золоті зерна поезії», «Поезія – це завжди неповторність», «Поезія серця» (3 – 8.03.2015). Читачі Старого Білоуса, Брусилова, Ведилець, Михайло-Коцюбинського відвідали літературні вечори «Я долю вибрала сама», «Я – жінка, я – квітка» (7 – 11.03.2015). Олишівська селищна бібліотека запросила молодь на літературні читання, присвячені 120-й річниці з дня народження М. Рильського «Радій же, серце» (17.03.2015), а Рудківська – дітей – на день поезії «Ростемо від книжечки до книжки» (20.03.2015).

«Коли книга здійснює мрії». Поради від бібліотекаря. Аби бути успішним, потрібно вірити в себе і свої мрії. Здавалось би, просто. Але як? Звідки черпати сили та насагу? Сучасна бібліотека допоможе знайти відповіді, а разом поділиться історією успіху. Бо це насправді важливо: бачити, що найзаповітніше у когось вже здійснилось.

Саме з цією метою бібліотекар Чернігівської ЦРБ Олена Печорна завітала до Чернігівської міської бібліотеки, колектив якої співпрацює з професійним училищем № 15 й

організовує роботу краєзнавчого клубу «Рідні джерела». На зустріч з письменницею прийшла студенти ДПТНЗ ЧВПУ, викладачі та люди старшого віку. Власне, для щирої розмови різниця поколінь не стала завадою, більше того, любов до книги об'єднала й додала позитиву. Олена розповіла про себе й про історію свого успіху і як письменниці, і як бібліотекаря. Присутніх цікавило, як зароджуються ідеї для книг, дізнатися про найяскравіші моменти письменницького життя, відчутти атмосферу книжкового форуму у Львові. Розпитували про ті видання, які письменниця-бібліотекар радила б прочитати.

Після розмови були фото на згадку, посмішки та автографи. Однак найголовніше, що серед студентської молоді знайшлися ті, хто мріє про свою першу надруковану книгу. Тож, сподіваємося, що Чернігівщина незабаром запалить нові зірки на літературному небосхилі, а зустріч з письменницею додасть насаги та віри у себе.

У Майстерні Життєтворчості розмовляли про книжки. Чернігівська міська бібліотека для дітей імені О. Довженка гостинно відкриває свої двері для учасників Майстерні Життєтворчості. 15 жовтня до Майстерні запросили нашу колегу, бібліотекаря Чернігівської ЦРБ, Олену Печорну.

Розмовляли про творчість молодої письменниці і не лише. Майстрині цікавились, як народжуються ідеї для книг, коли приходить натхнення і як пишеться. Розпитували письменницю й про історію написання усіх трьох її романів, ділилися власними враженнями та емоціями, а ще багато говорили про життя, одвічні цінності й місце людини у такому різному, але такому прекрасному світі.

«В кожному вірші розкрита душа». На літературно-мистецькому вечорі «Таланту щедрі грона» (09.09.2015), організованого Кувечичькою

бібліотекою за підтримки сільської ради та будинку культури, відбулася презентація збірки поезій односельця Сергія Вознюка. На цьому вечорі звучали патріотичні вірші про рідний край та Україну, про природу, родину, кохання, людське буття, про ті невидимі зв'язки, за допомогою яких людина може доторкнутися до духовного світу, злитися з ним серцем і розумом. Привітати молодого шанувальника слова прийшли рідні, друзі, любителі поезії.

В Олишівській селищній бібліотеці відбувся вечір поезії «Струни серця» (08.11.2015). На побачення з місцевою поетесою Ніною Меледіною прийшли діти, онуки, сусіди, друзі та просто шанувальники українського слова. Так сталося, що поезія увірвалася в життя Ніни Петрівни зовсім несподівано. Увірвалася і полонила,

зробивши життя тендітної та простої україночки таким незвичним і таким наповненим. Ніна Петрівна написала 64 вірші та власним коштом видала збірку «Нащадкам», яку нещодавно подарувала читачам бібліотеки.

В народі мовиться: «Хліб краще родить на заспіваній ниві, на обігрітій людським теплом, усміхом, красою». Залюблена у життя – так можна сказати про Ніну Петрівну. Її вірші – то дзеркало душі, щедрої, сонячної, відкритої. З поезій та авторських коментарів учасники зустрічі з талановитою односельчанкою дізналися про її життєвий шлях, становлення характеру, про її погляди та переконання. Схвильовані і захоплені слухали присутні поезії в авторському виконанні, у яких майстер слова торкається багатьох тем – теми кохання, природи, родини, людського буття. Процвітай же, рідне слово, на сторінках творів письменників рідного краю!

Як співаки гадали по книжках. Бібліотечна акція «Книга підкаже майбутнє».

27 червня у Михайло-Коцюбинському дівчата дізнавались, що за місяць вийдуть заміж. Про таку «перспективу» їм розповідали книжки – цікаві, сучасні, українські.

Бібліотекарі відділу обслуговування ЦРБ для учасників районного конкурсу «Твій шанс» організували бібліотечну акцію «Книга підкаже майбутнє». Звісно, що юні вокалісти

хвилювалися перед відповідальним виступом. Щоб їх відволікти, бібліотекарі запропонували «зазирнути» у майбутнє: вибрати будь-яку книгу, знайти між сторінок цитату, а вона «підкаже», що готує завтрашній день. Учасники зосереджено обирали, читали не без хвилювання, однак після щиро посміхалися. А як інакше? Якісне майбутнє гарантувалося. Якщо вірити книжкам, то незабаром на талановитих співаків чекає улюблена й цікава робота, хтось з них відвідає екзотичні острови, а три красуні взагалі зібрались заміж.

Як результат – настрої перед виступом створено. А більшого для вдалого виступу й не треба, – переконалися всі, хто був присутнім на концерті, адже співаки району – талановиті!

«Мова, якою говорить душа». «Читати українське» радила студентам Чернігівського державного інституту економіки і управління наша колега, популярна письменниця Олена Печорна-Сердюк, бібліотекар центральної бібліотеки району. До навчального закладу її запросили напередодні Дня української писемності та мови. Варто зауважити, що для студентства це вже не перша зустріч із відомими українськими письменниками. До інститутської «світлиці» на гостини приїздили імениті Василь Шкляр та Оксана Забужко, і, скоріш за все, цей список поповниться десятками імен. Викладачі вузу щиро прагнуть «відкрити Україну» для своїх вихованців, її культуру, мову, історію, традиції. Звісно, що з такою молоддю спілкуватися цікаво.

Олена Печорна зізналася, що свою історію успіху як письменниці з особливим задоволенням розповідає молодому поколінню, адже її досвід доводить, що справжні мрії здійснюються. Варто знати, чого прагнеш, вірити й, звісно ж, працювати. Студенти цікавились, як виглядає муза, коли і як пишеться. Розпитували про літературні вподобання, тематику книг, історію їх написання. Олена розповіла про книжковий форум у Львові та цікаві знайомства з українськими письменниками, про роботу в сільській бібліотеці та акції, які дозволяють поповнювати фонди книжковими новинками. Звісно ж, не оминули тему болючого сьогодення, говорили й про вектори розвитку української держави. Письменниця побажала, щоб сподівання молоді здійснилися, а вони частіше говорили українською.

Народознавство – шлях духовності

Є в українській історії події, які стали знаковими, символічними. З метою збереження визнання важливості прийняття християнства для розвитку українського суспільства, вшанування пам'яті видатного державного та політичного діяча, творця середньовічної християнської держави Русі-України – князя Київського Володимира Великого, заклади ЦБС організували ряд заходів, присвячених 1000-літтю його успіху, запропонувавши відвідувачам виставки-портрети, історико-літературні експозиції «Постать на тлі історії: Володимир Великий – князь Київський», літературні

огляди «Золоті постаті України. Володимир, князь Київський», цикли літературно-історичних розвідок «Найвидатніші українці всіх часів. Великий князь Київський Володимир» (ЦРБ, ЦДБ), екскурсії до храму «Володимир Великий – хреститель Русі-України» (Старий Білоус), історичний екскурс «Київський князь Володимир Святославович – знаковий символ України» (Андріївка, Новий Білоус, Піски), історичні портрети «Портрет на фоні сучасної України: князь Київський Володимир Великий» (Нове, Пакуль), «Творець середньовічної європейської держави Русі-України» (Седнів, Петрушин, Кувечичі), літературні читання за творами С. Скляренка «Володимир» (Киселівка, Халявин), поезій Олександра Олеся «Княжа Україна» (Іванівка, Черниш), Івана Білика «Похорон богів» (Красне), «Повість минулих літ» (Київка).

«Величаємо тебе, святий рівноапостольний княже Володимире, і вшануємо пам'ять твою святую» – під такою назвою у Свято-Миколаївській церкві села Жукотки після Божественної літургії завідувача бібліотеки Оксана Голич та настоятель отець Георгій розповіли прихожанам про вшанування пам'яті святого князя Володимира в цьому році. Заходи продовжилися в бібліотеці, де розпочала свою роботу читацька конференція, взяти участь у якій запросили краєзнавця,

колишнього вчителя історії Жукотківської школи Миколу Ребенка. Оксана Голич, завідувача бібліотеки, презентувала читачам книжкову виставку на історичну та релігійну тематику. До заходу долучилися працівники будинку культури та сільської ради, активісти громади.

Читацько-духовна конференція «Володимир Великий: у призмі історії та релігії» відбулася в Олишівській селищній бібліотеці (26.07.2015). Історичну розвідку про зміцнення держави на конференції надала вчителька історії Яна Олександрівна Селюченко. Про найголовніше досягнення Володимира – впровадження у 988 році на землях Київської Русі християнства як офіційної державної релігії – розповів настоятель церкви Різдва Пресвятої Богородиці отець Іоан. Завідуюча бібліотеки Тетяна Іванівна Шеремет підкреслила історичне значення реформ, проведених Володимиром Святославовичем. А ще присутні на конференції поринули у літературно-музичний світ, слухаючи народну пісню про Володимира Великого, поезії Олександра Олеся, Лесі Українки, Тараса Шевченка, та піднесли молитву до рівноапостольного князя Володимира про дарування українцям любові, злагоди і миру, яку виконали читачка бібліотеки Лариса Вовнянко та п'ятикласниця Даринка Бут. Змістовною була книжкова виставка «Лицар духу». Її розділи розкривають послідовність історичних подій – таких важливих у духовному житті українського народу. На виставці представлено науково-популярні та духовні видання, література українських письменників про Великого князя Київського, віршовані твори духовної тематики, енциклопедичні та довідкові видання.

До 300-річчя Катерининської церкви (18.10.2015).

Працівники центральної районної бібліотеки взяли участь в заходах, присвячених 300-річчю з дня освячення Катерининської церкви та презентували розгорнуту експозицію «З вірою у серці», що включала книжкову виставку, виставку робіт народних майстрів та фотовиставку храмів Чернігівського району. Привернули увагу вишиті бісером ікони Віри Чуприни та Олександра Копила з Киселівки, роботи майстра іконопису Акопа Цовікяна з Боромик.

Допомогли повірити у добро і казку. Хоровод добротності «Святий отче Миколаю, ти прийди до нас із раю», який підготували Олишівська селищна бібліотека та будинок культури для дітей воїнів, які боронили та боронять нашу землю на Сході країни, проходив в читальній залі бібліотеки (21.12.2015). Ведучі заходу завідувача бібліотеки Тетяна

Шеремет та директор будинку культури Ніна Назаренко пригадали історію виникнення свята. Цілковито несподівано для всіх з'явилася на святі «олишівська казкарка» – Світлана Постол, яка привітала дітлахів, їх батьків та всіх гостей зі святом своїми новими віршами «Святий Миколай» та «Святкова казка» Маленькі олишівці охоче спілкувалися з нею, співали та декламували вірші, захоплено роздивлялися ялинку, різдвяний вертеп та книжкову виставку.

Прибули на дійство в Олишівку й гості, аби разом із подарунками та солодощами привезти олишівським діткам духовну підтримку. У святковій мішку депутата районної ради Олександра Мисюри були не тільки яскраві подарунки-сюрпризи, а й щирі та теплі слова для родин учасників АТО

та побажання миру. Допомогали йому депутат районної ради Василь Ярмоленко та підприємець Олександр Орловський. У мішку з подарунками волонтерів «Самооборони Чернігівщини» були солодощі і святкова програма «Весела Пеппі». Діти радісно танцювали та спілкувались з аніматором. Командир «Самооборони Чернігівщини» Володимир Федорок зі свого мішка дістав одне з найкращих побажань – щоб діти ніколи не проводжали батьків на війну. До привітань приєднались представник «Самооборони Чернігівщини» Наталія Кутова та селищний голова Сергій Малець. Діти в свою чергу попросили у Миколая миру Україні та створили листівку-привітання всім українським солдатам і передали родині Олексія Шунька, який нині продовжує боротьбу на сході України.

«Пливе віночок за водою» (10.07.2015). Біля Мориньки – прибраного різнокольоровими стрічками молодого деревця, ходили дівчата з Павлівки, вбрані в українські костюми. Сільська бібліотека та будинок культури організували купальське свято

на річці Білоус. Дбайливо зібрані бібліотекою старовинні павлівські пісні довго лунали над річкою. На фоні чудового павлівського водоспаду молодь водила хороводи, охоче брала участь у конкурсах та іграх, в яких ще їхні дідуся та бабусі грали на свято Івана Купала.

Читацькі любительські клуби

Відмінним приводом для прояву своєї ерудиції, таланту, тренування інтелекту є читацькі любительські клуби за інтересами, що діють при наших закладах і користуються

заслуженою любов'ю у відвідувачів бібліотек. Найпопулярніші з них: літературно-мистецька вітальня «Краяни» (Новоселівка, Терехівка, Павлівка, Киселівка), читацькі клуби «Дивослово» (Киїнка), «Чомучка» (Седнів), екологічний клуб «Паросток» (Пакуль), читацька світлиця «Відродження» (Старий Білоус), фольклорно-етнографічний клуб «Берегиня» (Ладинка). Цього року (січень 2015) започаткувала свою роботу бібліотечна світлиця «Оберіг» в Іванівці.

Бібліотеки району продовжили свою роботу у напрямку вивчення та популяризації бібліотечного краєзнавства. У Ладинській бібліотеці відбулося чергове засідання читацького любительського клубу «Берегиня», присвячене 95-річчю з часу створення у селі бібліотеки (22.03.2015). На свято завітали колеги – працівники бібліотечних закладів району, громада села, почесні гості. Приємними подарунками для бібліотеки стала сотня дитячих книжок.

«Чорнобиль – сльози нашої землі» – на засідання літературно-мистецької вітальні «Краяни» під такою назвою організатори запросили учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС в Павлівці (14.12.2015). Низько вклонилася громада тим, хто прийняв на себе удар страшної екологічної катастрофи. Своїми спогадами поділилися Володимир Головненко, Віктор Головненко, Володимир Сьома, Микола Дорошок.

Вшанувати подвиг тих, хто захистив землю від атомного вогню у квітні 1986-го, завітали мужні захисники, що боронять українську землю від воєнного вогню сьогодні, – Олександр Годун та Юрій Семененко, учасники антитерористичної операції на сході України.

Чорнобиль – нестерпний біль, невилгойна рана на тілі всієї планети. Він не знає ні минулого, ні часу, ні кордонів. Саме про цей біль розповідає розгорнута книжково-ілюстративна виставка «Чорнобиль... Біль і пам'ять вічні», представлена завідуючою бібліотеки Ольгою Соколенко. Учасники вітальні «Краяни» розповіли про чорний чорнобильський день, що розлив свою біду на весь світ, про подвиг ліквідаторів цієї біди, про грікі наслідки всесвітньої катастрофи. Олександра Баран (Новоселівка), Віра Чуприна (Киселівка), Тетяна Желада (Терехівка), Ольга Соколенко, Тетяна Косенко та Алла Пархоменко (Павлівка) нагадали гостям вітальні імена українських та світових письменників, що не стояли осторонь болючої чорнобильської теми: Івана Драча та його «Чорнобильську мадонну», Ліну Костенко та її «Атомний Вій опустив бетонні повіки», Бориса Олійника «Сім», твори Миколи Сингаївського «Обпалена мужність» та Дмитра Павличка «Листок», Юрія Щербака «Чорнобиль», Володимира Яворівського «Марія з полином у кінці століття». Щемом у серці відгукувались цього дня пісні: «Знак біди» (М. Ткач – О. Осадчий), «На Чорнобиль журавлі летіли» (О. Білаш – Д. Павличко), «Слава героям Чорнобиля» (С. Нагорнюк), виконані учасниками вітальні.

І все це – застереження, бо все ще гудуть чорнобильські дзвони. Тривоною і болем все ще наповнені їхні звуки і в унісон б'ються із серцями тих, хто захищав нас від атомної біди – Володимира Головненка, Віктора Головненка, Володимира Сьоми, Миколи Дорошка. В їх розповідях – голоси Чорнобиля, катастрофи, яка вразила світ, але не повинна повторитись.

На своє чергове засідання – свято української вишиванки «А над світом цвіте вишиванка» – районна літературно-мистецька вітальня «Краяни» запросила до Новоселівки.

У залі, прикрашеній старовинними вишитими рушниками, на виставці-інсталяції національного одягу «Чарівна краса вишиванки» учасниці дійства – Киселівська, Терехівська, Новоселівська, Павлівська бібліотека та будинок культури представили вишивані сорочки, виконані майстринями різних поколінь, – від сорочок наших бабусь та дідусів – до робіт сучасних майстринь. Прикрасила зустріч та розважила гостей літературно-мистецька композиція «А над світом

цвіте вишиванка». Учасники та гості мали змогу долучитися до флешмобу «Вдягни вишиванку» та взяти участь у параді-конкурсі «Моя вишиванка найкраща».

Бібліотека – територія дитинства

16 квітня ц.р. в Чернігівській обласній бібліотеці для дітей імені Островського відбувся третій (заклучний) етап конкурсу «Кращий читач області – 2015». Честь Чернігівського району захищали переможці районного етапу: читач Новобілоуської сільської бібліотеки, учень 6 класу Павло Баран (завідуюча бібліотеки П'ята Н.П.) та читачка Количівської сільської бібліотеки, учениця 7-го класу Вікторія Мареніна (завідуюча бібліотеки Копиш О.В.). Наші діти змагалися з кращими читачами, учнями 6 – 7-х класів, зі всієї області. Учасникам конкурсу було запропоновано ряд завдань серед яких «Контрольна з української», «Літературна вікторина за творчістю Всеволода Нестайка» та інші.

За підсумками журі серед семикласників перше місце виборола наша Віка Мареніна.

У дні весняних канікул (20 – 29.03.2015)

заклади ЦБС зустрічали своїх читачів на

традиційному тижні дитячого та юнацького читання «Хай Україна вся читає, бо книга нас усіх єднає». В програмі тижня відбулися літературні зустрічі (Пакуль, зустріч з письменницею Т. Пакалюк), літературні мандрівки «Моя найкраща книга» (Слобода), літературні конкурси «Розумниці – розумники» (Рудка), «Кращий читач року» (Київка, Старий Білоус, Новий Білоус, інші), дні казок та казкові калейдоскопи «Подорожуємо країною казок» (Боромики, Кархівка, Мохнатин).

Із закінченням навчального року почалися довгоочікувані літні канікули. Літній відпочинок дітей не є бездумним гаянням часу, байдикуванням, адже золотих теплих днів вистачить не тільки на річку, море, заняття

спортом та рухливими іграми, його вистачить і на читання. Працівники бібліотек району під час літніх канікул мають декілька типових пріоритетних напрямів у своїй роботі: читання на допомогу шкільній програмі, екологічному, морально-естетичному вихованню, сприяння розвитку творчих і розумових здібностей дітей, популяризація краєзнавчих знань.

Добре зарекомендували себе «творчі тандеми»: «Красне сонечко» (пришкільний табір відпочинку – Краснянська б/філія); «Веселка» (пришкільний табір відпочинку – Пісківська б/філія); «Дарунок» (пришкільний табір відпочинку – Рудківська б/філія); «Ялинка» (пришкільний табір відпочинку – Халявинська б/філія).

Щоб приблизити бібліотеку до читача, привернути дитячу увагу до гарної книги чи просто зацікавити спілкуванням, бібліотеки запрошують до зустрічі просто неба, на свіжому сільському повітрі, організовуючи свою роботу в місцях дитячого відпочинку. Так працює «Бібліотека біля водограю» (Павлівська б/філія), «Бібліотека під відкритим небом» (Ковпитська, Роїщенська, Андріївська б/філії), «Бібліотека в сільському парку» (Брусилівська б/філія), «Бібліотека біля озера» (Жукотківська б/філія), «Бібліотека у шкільному саду» (Довжицька, Серединська, Слабинська б/філії).

Чернігівська районна ЦБС щоліта опікується своїми читачами та забезпечує їм змістовне, цікаве, пізнавальне дозвілля з книгою та розвагами. Справжнім змаганням між користувачами-дітьми є конкурс «У книги немає канікул», в якому особливо активні – наймолодші. Проходить конкурс з 1 червня по 31 серпня, а заключним етапом програми є підсумковий конкурс «Кращий читач літа».

З величезним задоволенням читачі бібліотек приймали участь в святах дитинства «Щоб дитинство було щасливим» (Красне), «Світлішає на світі, коли радіють діти» (Павлівка), «Дітям світу – сонце і мир» (Брусилів, Халявин). А як впевнено і радісно відчуваєш себе, коли на святі поруч з тобою твоя родина – мама, тато, бабуся з дідусем... Саме так почували себе діти, відвідавши бібліотечне свято сімейного відпочинку «Пригорніть свою дитину» у Ковпиті (червень).

Діти – категорія читачів допитлива, активна і рухлива. Тому й до вподоби їм нетрадиційні форми спілкування. На флешмоби «Хвилинка читання» та «Українська вишиванка» (червень) запросила районна бібліотека для дітей (Михайло-Коцюбинське). Для участі в останньому всі читачі прийшли в вишиванках. А потім відбувся парад вишиванок «Вічна пісня барв і кольорів».

Конкурсно-розважальні програми завжди збирають доволі дівчор і дорослих. Зацікавили маленьких відвідувачів районної дитячої бібліотеки, Кувечицької, Жукотківської, Пісківської сільських бібліотек конкурси-змагання «В гостях у казкарки», «На радість дітям», «Дітям світу – сонце й мир».

Чимало виявилось бажаючих взяти участь і в експрес-вікторині «Казкова мандрівка по країнах Європи» (ЦДБ), конкурсах дитячої творчості «Малюнок на асфальті» (Піски, Слабин, Брусилів), «Світ очима дітей» (Довжик), «Ми юний

цвіт України» (Пакуль), «Диво дитячих рук» (ЦДБ), вікторина «Україно, я твоя краплинка», конкурс малюнків на асфальті тощо.

Акція «Приведи друга до бібліотеки» теж зібрала чимало учасників. За кількістю запрошених до бібліотеки друзів, знайомих, батьків, бібліотеки обирають «чемпіонів», які отримують заохочувальні призи від бібліотеки.

Книга в руках дитини під час літніх канікул – це особлива сторінка роботи бібліотеки. Це плацдарм ефективного застосування професійних і творчих зусиль та період найкращого позитивного впливу на читача-дитину Книгою.

Підвищення професійної майстерності. Кадрові навчання

Постійне підвищення свого професійного рівня, вдосконалення діяльності, розширення та поглиблення знань – одне із завдань, яке ставлять перед собою працівники бібліотечних закладів району, з такою метою відвідують семінарські заняття та

практикуми, на які запрошує ЦРБ. Протягом року центральна районна бібліотека організувала для своїх колег:

- семінари-наради на теми: «Заклади ЦБС у 2014 році: реальний стан, проблеми, перспективи. Аналітика показників роботи бібліотечних закладів району у 2014 році». (лютий);
«Особливості планування та звітності закладів ЦБС» (листопад);
- семінари-практикуми: «Традиційні напрямки та інноваційні форми роботи бібліотеки з питань національно-патріотичного виховання молоді в діяльності ЦБС». (березень);
«Сучасна бібліотека – центр інформації, духовного розвитку та організації дозвілля населення» (квітень);
- бібліотечний тренінг для новопризначених (4 заняття).

Продовжила свою роботу «Школа бібліотекаря-початківця» та «Школа професійного успіху», яка працює при центральній районній бібліотеці та надає можливості досвідченим фахівцям передати свій досвід молодшим.

Працівниками центральної районної бібліотеки було здійснено 57 виїздів до бібліотек-філіалів з метою надання методичної та практичної допомоги.

Підвищили свій фаховий рівень і працівники центральної районної бібліотеки, відвідавши тренінг-навчання з впровадження електронної системи моніторингу мережі публічних бібліотек України, організований Міністерством культури України спільно з Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) (лютий, 2015); заняття обласної креатив-лабораторії «Бібліопрофі» на тему: «Сучасна дитяча бібліотека в контексті партнерства заради дитини: промоція дитячого читання молодших школярів» (травень, 2015); семінар на тему «Публічна бібліотека – центр підтримки і розвитку читання», організовані Чернігівською обласною бібліотекою для дітей імені М. Островського.

Ми – треті в Україні! Піар-офіс бібліотек Чернігівщини «здобув» бронзу.

2 – 3 липня у Києві бібліотекарі з різних куточків України ділилися досвідом бібліотечного піару. Адже сучасна бібліотека змінюється. Це вже не стільки приміщення з рівними рядочками стелажів, а простір, орієнтований на запити та потреби громади. Логічно, що люди мають дізнатися про це. Хто ж розповість широкому загалу про бібліотеку? Звісно ж, що журналісти. Висновок: потрібно навчитися співпрацювати з ними.

Як і кому це вдалося, розповіли команди регіональних піар-офісів сучасних бібліотек. Були представлені різні області: Хмельниччина, Закарпаття, Запоріжжя, Львівщина, Волинь, Житомирщина, Полтавщина, Харківщина, Одещина, Чернігівщина і навіть Слов'янськ. Знайомство та живе спілкування об'єднало й лишило незабутні спогади. А потім виявилось, що піар-офіс бібліотек Чернігівщини, не очікувано навіть для самих себе (адже ми робимо лише перші піар-кроки), здобув третє місце. До речі, Чернігівський район може пишатися своїми, адже серед обласних та міських бібліотек,

які формували командну, була представлена Чернігівська районна ЦБС. Звісно, перемога додала віри у свої сили. Тим паче, що наставниками були Віталій Чумак, координатор відділу адвокації і комунікації Програми «Бібліоміст», Людмила Гуменюк, координатор проекту «Регіональні піар-офіси бібліотек», Михайлина Скорик, медіа-тренер, головний редактор rodbnosti.ua, телеканал «Інтер». Набутий досвід стане у нагоді ще не раз. Більше того,

учасники семінару переконалися, що вдало розроблена стратегія змінює світ. Лишається дрібничка: навчитися працювати так, аби змінювати його на краще.

Наша видавнича палітра

«Скарбниця досвіду» районної бібліотеки продовжує поповнюватись власними пошуковими та методичними матеріалами, виданнями сценаріїв, творчого доробку аматорської літературної творчості, матеріалами організаційних заходів. Ці напрацювання користуються особливим попитом як у працівників бібліотечної системи, так і в організаторів громадського відпочинку, пошуковців та краєзнавців. Власні видання центральної районної бібліотеки та її філій протягом року:

1. А над світом цвіте вишиванка: засідання літературно-мистецької вітальні «Краєни» / упоряд. О. І. Баран ; Черніг. район. централізована бібліотечна система, Новоселівська сіл. б-ка. – Новоселівка, 2015. – 20 с. : фот.
2. Бібліотека – храм духовності : [Киїнська сіл. б-ка в 2015 р.] / [уклад. С.П. Семенець] ; Киїнська бібліотека-філія. – Киїнка, 2015. – 43 с. : фот.
3. Борись в ім'я честі / Чернігівська районна централізована бібліотечна система, Чернігівська центральна районна бібліотека. – Чернігів, 2015. – 127 с. : фот.
4. Дитяча бібліотека – світ пізнання, любові, добра / Черніг. район. ЦБС, Черніг. район. б-ка для дітей ; уклад. : Г.М. Полевик, С.М. Свириденко. – М.- Коцюбинське, 2015. – 26 с. : фот.
5. Для розуму, душі і серця : бібліодайджест : вип. 1 / Чернігівська районна централізована бібліотечна система. – Чернігі, 2015. – 16 с. : фот.
6. До квітів любов її вічна: вечір-елегія: журлива пісня життя / сценарій, присвячений 115-й річниці від дня народження К.В. Білокур / склала Г. Лобода ; ред. М. Городня. – Чернігів: КЗ Обласна бібліотека для юнацтва ЧОР, 2015. – 49 с. : іл.
7. Звіт про роботу клуб «Дивослово» : [родинна обрядовість українців. Народини. Хрестини] / Киїнська бібліотека-філія. – Киїнка, 2015. – 29 с. : фот.

8. «Зламалась ніжна квітка...» : метод. рекомендації до 125 річчя від дня народження А.В. Казки / [склали: Г. Лобода, М. Городня] ; КЗ «Обласна бібліотека для юнацтва» ЧОР. – Чернігів, 2015. – 34 с. : фот.
9. Календар знаменних і пам'ятних дат на 2016 рік / уклад. М. Городня ; Черніг. район. ЦБС, Черніг. центральна район. б-ка. – Чернігів, 2015. – 40 с.
10. Киселівська сільська бібліотека: пізнавайте світ читаючи : бібліодайджест / Черніг. район. централізована бібліотечна система, Киселівська сільська бібліотека-філіал. – Киселівка, 2015. – 16 с. : фот.
11. «Книги там, де життя»: відділ обслуговування ЦРБ у 2015 році / уклад. : І. В. Шовкун, О. В. Сердюк. – Михайло-Коцюбинське, 2015. – 21 с. : фот.
12. Ласкаво просимо до бібліотеки : презентація Пакульської сільської бібліотеки. – Пакуль, 2015. – 15 с. : фот.
13. Нам заповідана мужність і честь: учасники АТО – жителі Киселівської громади / Киселівська сіл. бібліотека-філія, Черніг. район. ЦБС ; упоряд. В.В. Чуприна. – Киселівка, 2015. – 30 с. : фот.
14. Патріотичне виховання у бібліотеці як основа духовного розвитку дитини: сторінками район. краєзнавчо-пошукової експедиції «З тобою, роде мій орлиний, іду дорогами війни» : метод. матеріали / Черніг. центральна район. б-ка. – Чернігів, 2015. – 16 с. : фот.
15. Постол Н. В. На перехрестях долі. Житейські історії / Н.В. Постол ; Пакульська сіл. б-ка. – Пакуль., 2015. – 21 с. : фот.
16. Плануємо свою роботу : метод. поради до планування роботи на 2016 рік / Черніг. район. ЦБС, Чернігівська ЦРБ ; уклад. М.В. Городня. – Чернігів: Чернігівська ЦРБ, 2015. – 51 с.
17. По життю – із книгою: вип. 2 : бібліотечний дайджест / Черніг. центральна район. б-ка ; ред. М. В. Городня. – Чернігів, 2015. – 42 с. : фот.

18. Рокам ніколи пам'яті не стерти: засідання літературно-мистецької вітальні «Краяни» / упоряд. О. І. Баран ; Новоселівська сіл. бібліотека-філія, Черніг. район. ЦБС. – Новоселівка, 2015. – 21 с. : фот.
19. Сапун-Дегтяренко Н. Пам'ять серця : вірші / Наталія Сапун-Дегтяренко ; уклад. : О.В. Сердюк, І.В. Шовкун. – М.- Коцюбинське, 2015. – 62 с.
20. Чарівність книжкового лабіринту : бібліодайджест / Черніг. район. ЦБС, Седнівська селищна бібліотека-філія ; [упоряд. Є. М. Фрол]. – Седнів, 2015. – 23 с. : фот.
21. Читацький любительський клуб «Чомучка» / Черніг. районна централізована бібліотечна система, Седнівська селищна бібліотека-філія ; [уклад. Є. М. Фрол]. – Седнів : Седнівська селищна бібліотека-філія, 2015. – 17 с. : фот.
22. Щедрий вечір тобі, пане господарю! : різдвяний флешмоб / уклад. В.В.Чуприна ; Черніг. район. ЦБС, район. літературно-мистецька вітальня «Краяни». – Чернігів, 2015. – 15 с. : фот.